

INFORMATOR

NSPRV-CPJCe

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org
www.srpss.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 7 • DECEMBAR 2013 • BROJ 79

USVOJEN ZAKON O BUĐETU: STIŽU OTPREMNE

Скупштина Србије усвојила је 13. децембра Закон о буџету за 2014. годину, који предвиђа дефицит републичког буџета од 182,5 милијарди или 4,6 пројектованог бруто домаћег производа (БДП). За Закон о буџету гласала су 134 посланика, а против је било 40. Буџет, који је усвојен у законском року до 15. децембра, предвиђа приходе од 930 милијарди динара и расходе 1.113 милијарди. Србија ће наредне године, према пројекцији буџета, остварити благи привредни раст од један одсто, пре свега због недовољне експанзије инвестиција и реалног пада личне и државне потрошње.

„Што се тиче запослених у просвети, њих очекује исти буџет као лане – нема пара ни за редовну платност. Једини спас је ако Влада уради оно што је намерила – уведе платне разреде и са истим парам подмири све који од ње то очекују (уз услов да претходно отпусти вишкове у јавном сектору)“ каже проф. Хаџи Здравко М. Ковач, генерални секретар НСПРВ. Једино што би могло бити добро из новог буџета (пошто, у међувремену, није било ребаланса) је да коначно буду исплаћене отпремнине на које појединци чекају и више од 12 месеци“ каже Ковач.
(Насиџавак њексија на сџр. 3 и 4)

ПОД МАСКОМ ИЗМЕНА ДОБИЋЕМО НОВ ЗАКОН О РАДУ

„Циркус“ око „радничког Устава“ – Закона о раду наставља се. Док на једној страни два подржавна синдиката праве свако свој Закон о раду, на другој радна група у којој нема представника ова два, али ни других синдиката, ужурбано ради на једној од две верзије закона (једна Министарства рада, а друга Министарства привреде), на трећој представници Српског синдикалног фронта (ма шта

год то значило), овај пут без АСНС, траже да и њихов представник уђе у радну групу за израду, како кажу, проевропског Закона о раду, на четвртој страни, као „тринаесто прасе“ преостали синдикати гледају шта им се то спрема, а да на то уопште не могу ни да утичу“ каже проф. Хаџи Здравко М. Ковач, председник НСЈСС.

(Насиџавак њексија на сџр. 5)

СИНДИКАТИ У СРБИЈИ НИСУ САВЕЗНИЦИ

Центар за развој синдикализма и Фридрих Еберт фондација организовали су 23. новембра на Факултету политичких наука у Београду округли сто „Синдикати и невладине организације, савезници или равнодушни једни према другима“. Уводничари су били проф. др Вукашин Павловић са Факултета политичких наука са излагањем „Синдикати и цивилно друштво

и мр. Срећко Михаиловић један од оснивача „Центра за развој синдикализма“. „Статус радника је једна од главних додирних тачака цивилног друштва и синдиката“, сматра мр Срећко Михаиловића из Центра за развој синдикализма. Наиме, говорећи на округлом столу „Синдикати и невладине организације, савезници или равнодушни једни према другима“, који је мину-

лог викенда одржан на београдском Факултету политичких наука, Михаиловић је нагласио да су синдикати и невладине организације делови цивилног друштва, али да из тога не произилази аутоматски нити сарадња, нити конфронтација, нити сукоби.

Срећко Михаиловић истиче да су синдикати и НВО грађанске оријентације насеље и насељају на преварну причу о деполитизацији, те да су они сами допринели процесу сопствене политичке ексклузије. „Развијајући антиполитичку реторику, сами су себи копали гроб. Упрошћено речено, синдикати и организације цивилног друштва не разликују

политичку власт и политички утицај. И док је дистанцирање од уласка у власт природно и произилази из карактера синдиката и организација цивилног друштва, догле је дистанцирање од политичког утицаја“, погубно и за синдикате и за остале организације цивилног друштва“, сматра Михаиловић.

(Насиџавак њексија на сџр. 6 и 7)

У овом броју можете још читати:

УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА VI	стр. 2
УЧИМО МЛАДЕ ДА БУДУ ПОСЛУШНИ И НЕИНВЕТИВНИ	стр. 8
НАСТАВА СРПСКОГ ПО ЈЕЗИЧКИМ СТАНДАРДИМА	стр. 8
ВЛАДА ЗАБРАНИЛА НОВА ЗАПОШЉАВАЊА ДО КРАЈА 2015.	стр. 9
ТРИ ТЕСТА НА „МАЛОЈ МАТУРИ“	стр. 9
ПИСА: НАШИ БАЦИ БОЉИ, АЛИ ИСПОД ПРОСЕКА	стр. 9
КАКО ПРЕЖИВЕТИ СА ПРОСЕЧНОМ ПЛАТОМ	стр. 10
ПЛАТЕ У ЈАВНОМ СЕКТОРУ МАЂЕ ОД 1. ЈАНУАРА	стр. 10
ОДНОС КУ, ПРАВИЛНИКА И УГОВОРА О РАДУ	стр. 11
ПРОМЕНА АДРЕСЕ И НАКНАДА ТРОШКОВА ПРЕВОЗА	стр. 11
НАСТАВНИЦИ НАЈЦЕЂЕНИЈИ У КИНИ	стр. 12
ГРАЂАНИ БХ НАЈНЕОБРАЗОВАНИЈИ У РЕГИОНУ	стр. 12
СТУДЕНТИ КОЈИ СУ ГРУДВАЛИ ПРОФЕСОРА НА СУДУ	стр. 12

SOMBORSKE UČITELJSKE ŠKOLE IZMEĐU PRVOG I DRUGOG SVETSKOG RATA (VI)

• Učenice Ženske učiteljske škole koje nisu mogle da budu smeštene u Internat morale da traže odobrenje kako bi mogle privatno da stanuju • Učenici Muške učiteljske škole čiji su roditelji stanovali van Sombora morali da stanuju u Internatu • Vaspitačice imale zadatak da privikavaju pitomice lepom i otmenom ophođenju, kolegijalnoj ljubavi i uzajamnom poštovanju • Kruta disciplina u internatima • Učenici Muške učiteljske škole organizovali više protesta • Pitomcima zabranjivano da u Internat donose štampu • Smenjen upravnik katiheta Barački, premešteni vaspitači Legetić i Tomić

(nastavak teksta iz prethodnih brojeva)

Internati učiteljskih škola

U prvoj deceniji postojanja Države SHS pri učiteljskim školama postojali su i internati za smeštaj i ishranu učenika.

Internat Muške učiteljske škole osnovan je na inicijativu Nastavničkog kolektiva još 1905. godine. Internat je bio smešten u zgradi Pravoslavne crkvene opštine. I u poratnom periodu Internat će biti u istoj zgradi. Škola je imala velikih poteškoća oko prostorija Internata. Prostorije su bile vlasništvo Pravoslavne crkvene opštine koja je, za ustupanje, tražila novčanu nadoknadu, što će škola morati da daje iz učeničkih uplata. Internat je crkvenoj opštini plaćao najpre 22.400 dinara, a od školske 1931/32. 36.000 dinara zakupa iako je zgrada bila nepodobna, učionice mračne i zagušljive i još bez dvorišta.

Država tada nije davala nikakvu pomoć Internatu. Svi novčani izdaci padali su na teret učenika, zaostavština i pomoći koju su dobijali pojedinci iz raznih fondova u vidu stipendija. Internat, odnosno njegov ekonomat vodili su pojedini profesori koji su za to imali besplatan stan, ishranu, ogrev i osvetljenje. Vaspitnu ulogu Internata vodila je uprava Škole ili, bolje rečeno, pojedini nastavnici. Sve do početka nastavne 1931/32. godine Internat je bio organizovan po sopstvenim pravilima, i od te godine podvrgava se državnim propisima o internatima.

Ženska učiteljska škola je imala Internat od 1. IX 1920. godine u zgradi škole. Internat je i u organizacionom pogledu bio u okviru Škole. Profesori su uz nadoknadu, vodili ekonomat, odnosno materijalnu stranu Internata kao i vaspitačku dužnost. Aktivnu ulogu u organizovanju unutrašnjeg života u oba internata imali su i učenici.

Učenice Ženske učiteljske škole koje nisu mogle da budu smeštene u Internat morale su da se prijavljuju upravi Škole i da traže odobrenje kako bi mogle privatno da stanuju. Učenici Muške učiteljske škole čiji su roditelji stanovali van Sombora morali su da stanuju u internatu. U Internatu Ženske učiteljske škole stanovalo je 1921/22. školske godine 58 učenica, 1922/23. šk. g. 75 učenica, 1923/24. šk.g. 88 učenica, 1924/25. šk.g. 107 učenica, 1925/26. šk.g. 108 učenica, 1927/28. šk.g. 105 učenica i 1928/29. šk.g. 99 učenica. Visina uplata učenica za stanovanje i ishranu u Internatu stalno se povećavala. Tako su učenice za 1921/22. školsku godinu uplaćivale po 420 dinara, a one koje su primale pomoć (blagodejanje) 340 dinara, ali već 1923/24. školske godine povećava se uplata na 500 dinara i po 50 dinara za nabavku inventara. Godine 1925/26. uplate će biti 550 dinara, i onda se ustaljuje na 500 dinara mesečno. Svake godine je jedan broj učenica imao pomoć (blagodejanje). Tako su 1925/26. školske godine od 108 učenica koje su stanovali u internatu pomoć primale 33 učenice. Visina pomoći kretala se od 240 do 360 dinara mesečno. Godine 1926/27. od 103 učenica 19 prima pomoć u visini od 300 do 360 dinara; 1927/28. od 105 učenica 30 je primalo pomoć između 200 i 300 dinara, a 1928/29. od 99 učenica 17 je primalo pomoć u istoj visini. U Internatu Muške učiteljske škole stanovalo je: 1920/21. šk.g. 98 učenika; 1921/22. šk.g. 78 učenika; 1922/23. šk.g. 106; 1923/24. šk.g. 98 učenika; 1924/25. šk.g. 87 učenika (za III razred nema podatka); 1925/26. šk.g. 118 učenika; 1926/27. šk.g. 101 učenik; 1927/28. šk.g. 126 i 1928/29. šk.g. 111 učenika.

Internati Muške i Ženske učiteljske škole imali su sopstvena pravila sve do 1. septembra 1931. godine kada je o uređenju i odnosima u Internatu država donela propise. Pravilnikom Internata Ženske učiteljske škole detaljno su razrađeni ciljevi Internata. Pravilnik je usvojen 11. avgusta 1923. godine, a odobren od Ministarstva prosvete 24. XII 1923. godine. Po tom pravil-

niku cilj Internata e bio da se stvore što bolji uslovi za materijalno izdržavanje „dobrih i siromašnih učenica“ kao i radi „što lepšeg jednoobraznog vaspitanja“. Vaspitačice Internata su imale zadatak: „... da u neprekidnom dodiru s pitomicama i njihovom vanškolskom vremenu privikavaju pitomice lepom i otmenom ophođenju, kolegijalnoj ljubavi i uzajamnom poštovanju; da bude i razvijaju u pitomica vrline, a da suzbijaju i ugušuju rdave osobine i navike, da ih upućuju i pomažu pri njihovoj pripremi u školskim dužnostima i da spreme od njih karaktere, sposobne da savladaju sve eventualne teškoće pri vršenju učiteljske dužnosti.

Ekonomiju Internata, odnosno ekonomsku stranu Internata, vodio je po jedan profesor, a dužnost mu je bila da se stara „za dobru i izobiljnu ishranu pitomica“. S obzirom na veličinu internata sve učenice nisu mogle u njemu da stanuju, te se određuje da se u Internat „primaju u prvom redu blagodjejanice ove škole, a zatim učenice sa odličnim i vrlo dobrim uspehom, a tek onda učenice sa dobrim uspehom“. Za stan, ogrev, osvetljenje, pranje rublja i hranu pitomice su plaćale prema pijačnoj ceni životnih namirnica. Osim posteljine koju su učenice morale da donesu, bilo je propisano i šta svaka učenica mora da ima za lično odevanje: „Uopće odelo mora nositi izgled skromnosti i jednostavnosti. Više od ... naznačene količine opreme ne dozvoljava se unositi“. Ukoliko se učenice ne bi pridržavale pravila Internata, mogle su biti kažnjene i to za manje prekršaje opomenom i ukorom, a za veće domaćim zatvorom i odstranjenjem iz Internata i eventualno iz škole. Međutim, sredinom dvadesetih godina sve se više nastoji na vaspitanje koje zahteva od vaspitanika „red, rad i tačnost“.

Kruta disciplina u internatima nije mogla da spreči i drukčija razmišljanja učenika nego što je zvanično. Bez obzira na pokušaj potpunog odvajanja stanara Internata, tadašnje društveno-političko stanje, kao i socijalno poreklo najvećeg broja učenika i uticaj naprednih ideja utiču na stvaranje naprednog pokreta kod učenika. Nezadovoljni svojim materijalnim položajem u Internatu, svojim tretmanom i opštim stanjem učenici Muške učiteljske škole su u nekoliko navrata u prvoj deceniji Države SHS, organizovali proteste. Godine 1921. zbog loše ishrane, ali i zbog sumnje da upravnik ekonomije Internata koristi svoj položaj u lične svrhe, učenici su upravi Škole postavili zahteve: da se ishrana u Internatu poboljša, da im se omogući uvid u materijalno poslovanje Internata i da im se omogući da sami rukovode magazinom sa namirnicama. Zahtev učenika nije prihvaćen. Čak je jedan učenik okarakterisan kao organizator protesta i kažnjen je domaćim zatvorom. Time nije sprečeno izražavanje nezadovoljstva učenika. Već sledeće školske godine (1922/23) zbog teškog stanja u Internatu i posebno zbog sve oštrijeg odnosa prema učenicima i čvršće discipline, mlađi učenici Muške učiteljske škole bojkotovali su nedeljnu šetnju gradom zbog toga što su morali da idu u stroju uz prisustvo vaspitača, a ne slobodno, kako su oni zahtevali.

Mlađe učenike je u njihovom protestu podržao Žarko Zrenjanin, učenik III razreda, koji je tada mladim drugovima bio sobni starešina. U više mahova su učenici odbijali hranu zbog čega je uprava Škole morala da formira komisiju koja je trebala da utvrdi stanje. U Internat je dolazio izaslanik Ministarstva prosvete pa je čak i jedna grupa učenika posetila Ministarstvo prosvete koje ih nije primilo jer je okarakterisao kao buntovnike. Učenicima je zabranjivano da u Internat donose štampu. Međutim, čvrsta disciplina i pokušaj odvajanja učenika nisu umirili učenike, Masovni protesti učenika doveli su do smenjivanja upravnika ekonomije Internata katihete Nenada Baračkog i do premeštanja profesora Nikole Legetića i Nemanje Tomića 1929. godine.

УСВОЈЕН БУЏЕТ ЗА 2014. ГОДИНУ

- За основне и средње школе само 108,1 милијарде динара
- Успешно скресали просвету, нека се припреме пензионери
(Наставак са стр. 1)

Након што је Влада Републике Србије као предлагач Закона о буџету за 2014. годину, „минут до дванаест“ тачније 1. новембра усвојила Предлог Закона о буџету и упутила Скупштини овај Закон, о њему су се изјашњавали и ресорни скупштински одбори, па је тако у четвртак 21. новембра скупштински Одбор за просвету у крњем саставу (нису присуствовали чланови Одбора из реда ДС и ЛДП, увређени што им је позив стигао дан уочи седнице) усвојио просветни буџет, односно буџет у целини за 2014. буџетску годину.

другим деловима јавног сектора да контролисањем масе зарада и нерационалним запосљавањем сви они који су нашли луку спаса запослењем у јавном сектору имају сваки даном све мање зараде, а неки од њих немају ни законом утврђени минималац. Тако јучерашња информација министра финансија да је коначно утврђен број запослених у јавном сектору и да их има ни мање-ни више него готово 740.000, ако урачунамо и запослене у јавним предузећима, односно 580.000 ако рачунамо оне запослене у јавном сектору без запослених у тим ЈП која

најчешће су добро плаћена, а истовремено и губиташи чије губитке редовно санирају, на крају крајева, порески обвезници и грађани, делује, најблаже речено, шокантно.

Прва вест деловала је обећавајуће, пошто је објављено да је предлогом просветног буџета за ову делатност предвиђено око 178 милијарди динара, односно око 13 милијарди више него што је Законом о буџету за 2013. и потоњим ребалансом буџета било планирано за ову делатност у текућој буџетској години. Међутим, кад смо се мало удубили у сам предлог Закона о буџету, видели смо да је просвета прошла једнако лоше као и култура која се понадала да ће јој планирана средства колико-толико поправити очајно стање у тој делатности, а онда спласнули кад су видели да је највећи део тих пара предвиђен за финансирање јавног сервиса, док се не пронађе трајно, коначно и одрживо решење за финансирање РТС-а.

И тако, док је буџет брзо прошао филтере зване Влада Србије, а затим и Одбор за просвету (и друге Скупштинске одборе), јасно је било да ће предлог буџета добити подршку и у Народној Скупштини, па самим тиме постати Закон на основу кога ће држава финансирати јавне, па самим тим просветне делатнике. Пошто су усвојили буџет у начелу, посланици су наставили гласање о аманд-

Елем, у истој ситуацији нашли су се и просветари – највећа јавна делатност која је искључиво на буџету, пошто у овој збирној цифри уствари и нема никаквог додатног повећања за запослене у просвети, већ нема ни довољно за одржање виталних функција просвете. Вероватно они који су планирали буџет очекују да ће како-тако довући се до половине календарске године и у том периоду завршити израду модела новог начина финансирања плата у јавним службама кроз платне разреде и да ће ту са истом количином пара моћи удовољити захтевима одређених служби за бољи материјални положај. Јасно је да би ово могао врло лако бити „рачун без крчмара“, јер је у протеклих пет година претходна владајућа гарнитура, па и ови који су их наследили успешно рачиолисала буџет, односно Фонд за зараде запослених у јавном сектору и, иако је овај Фонд од 2008. до данас номинално повећан за 12% у динарима (са око 800 милијарди динара на 900 милијарди динара), он је de facto реално смањен у еврима са тадашњих око 720,5 милиона евра на данашњих 663 милиона евра. Дакле, фонд зарада у јавном сектору је по захтеву међународних монетарних институција: ММФ и WB (читај: међународних монетарних лихвара) смањен за 8%, што значи да се власт разрачунала са јавним посленицима, а на реду су пензионери, пошто се такође захтева смањење фонда пензија са 13% БДП на 10% БДП (за око једну милијарду евра), наравно у односу на два сидра: БДП и курс у еврима. Ако се на све то дода да је у просвети просветни буџет и досад углавном одлазио на плате и да готово ништа није преостало за одржавање објеката и побољшање услова рада, свима је, онима који се баве буџетом, јасно да ће бити врло тешко нешто смањити у ипак очажном просветном буџету и издвајањима за просвету која су срамотно ниска и најмања, не само у региону, већ вероватно и у свету кад се упореде у односу на друштвени колач, звани БДП. Оно што би се могло десити, то је предвидиво и то се види и у просвети, али још више у

манима. Министар финансија Лазар Крстић се на крају расправе захвалио посланицима на доброј и продуктивној расправи о предлогу буџета. После четири дана расправе о предлогу буџета у начелу и у појединостима, посланици су данас завршили разматрање 171 амандмана, од којих је 10 било владиних, три Одбора за финансије, а остатак су поднели посланици. Одбор за финансије је прихватио девет посланичких амандмана, од чега су седам поднели посланици опозиције, а два посланици владајуће коалиције. И тако је Скупштина Србије усвојила 13. децембра Закон о буџету за 2014. годину, који предвиђа дефицит републичког буџета од 182,5 милијарди или 4,6 пројектованог бруто домаћег производа (БДП). Предвиђено је и да укупан дефицит консолидованог буџета износи 7,1 одсто БДП.

За Закон о буџету гласала су 134 посланика, а против је било 40. Буџет, који је усвојен у законском року до 15. децембра, предвиђа приходе од 930 милијарди динара и расходе 1.113 милијарди. За Закон о буџету гласала су 134 посланика владајуће већине, као и СПО-ДХС С, и самостални посланици Вук Јерemiћ и Драгана Ђуковић, а против је било 40 посланика ДС, ДС

С, УРС, ЛДП, СВМ и ЈСВ, док Владимир Цвијан (СНС), који је у току дана најавио да неће подржати буџет, није био у сали за време гласања. Србија ће наредне године, према пројекцији буџета, остварити благи привредни раст од један одсто, пре свега због недовољне експанзије инвестиција и реалног пада личне и државне потрошње.

„Нећемо славити усвајање, већ морамо да приономо на посао, како бисмо га реализовали у овом облику“, поручио је министар Крстић. Као један од приоритета његовог министарства Крстић је навео „промену начина на који распоређујемо средства“. „То подразумева промену Закона о буџетској систему, Закона о финансирању локалних самоуправа и доношење закона о финансирању АП Војводине“, најавио је Крстић, уз очекивање да ће наредни буџет бити донет у складу са тим прописима.

Републички парламент није усвојио амандмане Скупштине АП Војводине. Владајућа коалиција подржала је став Владе Србије, која је претходно одбацила те амандмане. Како је објашњено у одговору, предлог АПВ се не прихвата зато што је предложена подела прихода остварених по основу акциза између Републике и АПВ немогућа. Предлог да 33 одсто акциза остварених на територији Покрајине усмери у војвођанску касу за Владу је неприхватљив јер, како се наводи у одговору, порез на потрошњу сноси потрошач, а не произвођач па самим тим расподела прихода од акциза, пореза на додату вредност или царина према територијалном принципу није спроводива.

Ни предлог да се расходи за запослене у области основног и средњег образовања извршавају директно из буџета Србије, а за запослене у високом образовању из буџета АПВ из наменских трансфера није прихватљив јер „наменски трансфер за све запослене у образовању на територији АПВ обезбеђује се из државног буџета од 2003. године“. То се имало у виду приликом доношења Устава Србије, по којем буџет АПВ износи најмање седам одсто у односу на буџет Србије, подсећају из Владе Србије, и додају да се на тај начин искључује потреба за обезбеђивањем ненаменских трансферних средстава до уставног минимума од седам одсто.

Такође, није прихваћен ни војвођански амандман којим је захтевана прерасподела ставки Министарства финансија од око 32 милијарде у корист Покрајине јер би се, како је наведено, угрозила функција буџетске резерве и могућност интервенција за непредвиђене расходе или недовољно планирана средства за 2014. годину.

И на крају, да поменемо да је предвиђеним Предлогом Закона о буџету за раздео 25 – Министарство просвете, науке и технолошког развоја укупно планирано 178.139.232.000 РСД, а од тога за основно образовање укупно 73.575.839.000 РСД, од чега за реализацију делатности основног образовања, односно (највећи део) за плате, додатке и накнаде запослених (зараде) – 70.830.050.000 РСД, а остало је планирано за набавку бесплатних уџбеника, допунску школу у иностранству, такмичење ученика, стручно усавршавање запослених у основним школама и унапређење инфраструктуре основних школа.

За средње образовање укупно је планирано 34.582.083.000 РСД, од чега за реализацију делатности средњег образовања, односно за зараде, доприносе, итд., укупно 33.792.719.000 РСД. Остатак треба да покрије потребе такмичења ученика, рад са талентованим и даровитим ученицима, стручно усавршавање запослених у средњим школама и унапређење инфраструктуре средњих школа, што је јасно да је недовољно ни за интервентне потребе.

Za učenički standard planirano je ukupno 4.633.686.000,00 РСД, od чега највећи део за ставку „Систем установа ученичког стандарда (средње образовање)“ која у себи крије зараде, социјалне доприносе, накнаде у природи, социјална давања, накнаде трошкова запосленима, награде запосленима, сталне трошкове, трошкове путовања, специјализоване услуге, текуће поправке и одржавање, материјал, амортизацију некретнина и опреме, итд., предвиђено је 3.342.945.000,00 РСД. Остатак је предвиђен за унапређење инфраструктуре установа ученичког стандарда, индивидуалну помоћ ученицима и, опет да поновимо, у недовољном износу да би се било каква инфраструктура и објект могао и одржавати, а камо ли доградити или изградити. Шта више, за овог корисника, као уосталом за студентски стандард и факултете Влада очекује да знатна средства зараде установе ученичког, студентског стандарда, односно факултети, што другим речима значи да оне укупне износе предвиђене за ове секторе образовања треба умањити, јер оне нису реална буџетска средства, већ их те устано-

ве морају саме зарадити. Како неке од њих то не умеју већ дужи низ година, јасно је да ће проблема са исхраном, смештајем или грејањем у домовима, а још више на факултетима бити и даље.

У сектору вишег и универзитетског образовања за ставку „Високо образовање“ планирано је укупно 36.080.550.000,00 РСД, од чега највише за реализацију делатности вишег и високог образовања – 35.638.026.000,00 РСД, а остатак је предвиђен за међународну сарадњу, размену студената и лектора, пројекат СЕЕРУС и унапређење инфраструктуре установа високог образовања. И овде је предвиђен знатан сопствени приход ових буџетских корисника од готово 8,4 милијарде динара.

За ставку студентски стандард буџетом је предвиђено 8.945.203.000,00 РСД, од чега такође највише за ставку: „Систем установа студентског стандарда (високо образовање)“ 5.696.982.000,00 РСД. Ова ставка уобичајено садржи плате, доприносе, накнаде у природи, социјална давања запосленима, накнаде трошкова за запослене, награде запосленима, трошкове путовања, услуге по уговору, специјализоване услуге, текуће поправке и

одржавање, порезе, обавезне таксе и казне, пенале, новчане казне и пенале по решењу судова. Остатак је планиран за унапређење инфраструктуре установа студентског стандарда, индивидуалну помоћ студентима и унапређење студентског стваралаштва. И у овом сектору се очекује да ови буџетски корисници сами привреде разлику од 6,626 милијарди, колико им планира дати буџет, до 8,945 милијарди, колико је планирано Законом о буџету.

У магичној збирној цифри од 178,139 милијарди динара за просветни буџет налазе се још и ставке „Завод за унапређење образовања и васпитања“ са 180.623.000,00 РСД и „Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања“ са 111.124.000,00 РСД.

На овај начин законопредлагачи су на папиру решили финансирање просвете, а како ће бити у пракси видећемо ускоро. Једино што је сигурно – за просвету и даље нема бољих дана, поготову када у истом дану министар школски тврди једно, а чувар државног трезора друго, као да нису у истој влади, већ као да је један власт, а други опозиција. Наздравље нам било!

VIŠE RESTRIKCIJA U BUDŽETU

- Otpremnine za prosvetarske penzionere čekaju novi zakon
- Ubuduće bez božićnih (svetosavskih) nagrada i drugih bonusa

Vlada Republike Srbije nedavno je prodala državne obveznice i time obezbedila finansiranje plata i penzija, bar do polovine naredne godine, do kada planira da promeni sistem plata u javnom sektoru i dofinansiranja penzija koji je u početku funkcionisao jedinstveno, po zakonu spojenih sudova, ali samo deklarativno. Po tom modelu plate i penzije nominalno rastle po istoj formuli, dva puta godišnje u aprilu i oktobru, a nažalost, one su stvarno i realno padale. Jedinstven sistem narušen je probojima u određenim javnim službama, gde su, iako su bile na snazi Uredba o koeficijentima i Zaključak o osnovici za obračun i isplatu zarada (ceni rada), pojedine javne službe bile u privilegovanom položaju, jer su im utvrđeni (interni) veći koeficijenti ili su dobijali i to jednokratno, ali redovno i svaki mesec određene bonuse i dodatke na platu, čime je sistem potpuno razoren, a u principu najviše na štetu prosvetara, koji su ostali po strani. Argumentat je bio: za uplavu i pravosuđe, oni imaju sopstveni prihod – takse, policiju, oni imaju i kazne i takse, za zdravstvo, oni imaju participaciju, ... a za prosvetu - školovanje je i dalje i obavezno i ...besplatno. Naravno, ispada da je za decu obavezno, a za zaposlene u prosveti besplatno.

Kako nam je na nedavno održanim pregovorima saopštio čuvar državne kase, ministar Krstić, a i kako piše u Zakonu o budžetu za 2014. godinu, neke od ovih stvari promeniće se, naravno ne na bolje, već će doći do „kresanja“ određenih prava, u prvom redu finansijskih. Naravno da nama nikada nije bila ideja da se smanjuju prava bilo kome u javnom sektoru, već da i prosveta dobije nešto što je za druge normalno, a za nas samo pusta želja.

I tako, opet imamo skrpljen budžet u kome se krije ogroman budžetski deficit, skoro dva puta veći od onoga što je tražio MMF (8% BDP u odnosu na 4,5% BDP, što je tražio MMF). Država će i nadalje trošiti ono čega nema i kako je planirala to bi u ovoj godini trebalo biti čak 182.559.667.000,00 RSD, odnosno oko 1,6 milijardi evra. Na taj način javni i državni dug biće višestruko uvećan, jer država očekuje da joj ukupni prihodi i primanja budu 929.942.000.000,00 RSD, a ima nameru da potroši 1.091.182.305.000,00 RSD. Ovaj planski loš domaćin ima nameru da šteti na svojim zaposlenima, odnosno korisnicima budžeta na način da će prema članu 8. Zakona ipak ne zamrznuti plate i penzije, već ih povećati u aprilu za 0,5%, dakle, samo deklarativno i kao psihološki momenat, jer je jasno da će i dalje biti nastavljeno smanjivanje plata i penzija kroz rast inflacije, pa makar ona bila i u ciljanom okviru. Druga povika trebala bi uslediti „od plate za oktobar 2014. godine, osnovica za obračun i isplatu plata uskladiće se sa fiskalnim pravilom definisanim u Zakonu o budžetskom sistemu“, što u sebi krije ideju da Vlada ima nameru da u međuvremenu promeni Zakon o budžetskom sistemu do polovine naredne godine i da u drugoj polovini finansijske godine promeni formulu finansiranja plata i penzija u javnom sektoru. Članom 9. Zakona pred-

viđeno je „napredovanje državnih službenika u viši platni razred najviše do 20% ukupnog broja državnih službenika u državnom organu“, samim time i nešto manji fond za te plate. Iako je u članu 10. predviđena restrikcija da će se „obaveze prema korisnicima budžetskih sredstava izvršavati srazmerno ostvarenim prihodima i primanjima budžeta“ jasno je da će Vlada poštovati redovnost isplata i neće umanjivati zarade i penzije, jer je to politički nepopularno u godini u kojoj se očekuju izbori.

Konačno dolazimo do krunskog člana 16. kojim se utvrđuje da se „u budžetskoj 2014. godini neće vršiti obračun i isplata božićnih, godišnjih i drugih vrsta nagrada i bonusa predviđenih posebnim i pojedinačnim kolektivnim ugovorima za direktne i indirektnе korisnike sredstava budžeta Republike Srbije, budžeta lokalne vlasti i organizacija za obavezno socijalno osiguranje, osim jubilarnih nagrada za zaposlene koji su to pravo stekli u 2014. godini“. U stavu 2. pomenutog člana koji kaže da se „u 2014. godini ne mogu isplaćivati zaposlenima kod korisnika budžetskih sredstava ovog člana nagrade i bonusi koji prema međunarodnim kriterijumima predstavljaju nestandardne, odnosno netransparentne oblike nagrada i bonusa, isplate u jednakim mesečnim iznosima za sve zaposlene i sl.“, dok u stavu 3. se kaže da će se uvesti platni razredi, odnosno da će se „posebni dodaci na plate utvrđeni aktom nadležnog organa namenjeni materijalnom poboljšanju zaposlenih u pojedinim državnim organima isplaćivati do dana početka primene propisa kojim će se urediti ujednačavanje nivoa zarada u javnom sektoru, a najkasnije za mesec jun 2014. godine“. Ovaj član posvetio je jedan deo i toliko spornim jubilarnim nagradama i kaže da „ukoliko jedinice lokalne samouprave ne obezbede u budžetu i ne isplate jubilarne nagrade zaposlenima u osnovnoj i srednjoj školi koji to pravo stiču u 2014. godini, ministar nadležan za poslove finansija na predlog ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja privremeno će obustaviti prenos transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije, odnosno pripadajućег dela poreza na zarade u износу неисплаћених jubilarних nagrada zaposlenima u osnovnim i srednjim školama iz budžeta jedinice lokalne samouprave“.

I ostali članovi Zakona o budžetu sadrže određene restrikcije pomoću kojih Vlada Srbije ima nameru da izvrši određene uštede. Nadamo se da se to neće desiti na stavci iz koje treba obezbediti otpremnine, jer su one i dalje predmet sporenja između dva nivoa vlasti – pokrajinskog i republičkog i da će ministar Krstić održati obećanje dato predstavnicima sindikata, a to je da će isplaćivati otpremnine za kolege koje su iz škola otišle u penziju, a pogotovu one iz voJVodjanskih škola koje na otpremninu čekaju gotovo punu godinu dana i da će za ubuduće isplata otpremnina biti utemeljena na zakonu, a ne trulim kompromisima između dva nivoa vlasti obojena prepucavanjem čija je to obaveza, kada je ona potpuno jasno definisana Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja.

КОМЕ ТО ТРЕБА – НОВ ЗАКОН О РАДУ

Под маском измена нов Закон о раду

(Наставак са стр. 1)

„Циркус“ око „радничког Устава“ – Закон о раду наставља се. Док на једној страни два продржавна синдиката праве свако свој Закон о раду, на другој радна група у којој нема представника ова два, али ни других синдиката, ужурбано ради на једној од две верзије закона (једна Министарства рада, а друга Министарства привреде), на трећој представници Српског синдикалног фронта (ма шта год то значило), овај пут без АСНС, траже да и њихов представник уђе у радну групу за израду, како кажу, проевропског Закона о раду, на четвртој страни, као „трнаесто прасе“ преостали синдикати гледају шта им се то спрема, а да на то уопште не могу ни да утичу.

Последњи догађаји потврдили су да смо били у праву када смо на неколико последњих јавних скупова где су наши представници говорили да се Закон о раду не прави због евроинтеграција, као ни због усклађивања домаће легислативе са међународном, односно ИЛО стандардима, већ због намере домаћих послодавца да им се олакша отпуштање, да лакше дођу до још јефтиније радне снаге и да се курталишу и то готово бесплатно оних које су након свих перипетија за последили. Наравно, пошто је Министарство изабрало део који се тиче агенција за лизинг рад-

ника (доћи ће и то на ред, али мало касније), као уступац синдикатима са којима је сарађивало и који су им по мери и пошто су они свој захтев за сменом министра Радудовића одложили, сваком је јасно да ће већ у јануару Закон угледасти светло дана и ући у скупштинску процедуру. Тим пре што је део који се тиче организовања синдиката, доказивања репрезентативности, губитка репрезентативности и осталога неспоран за послодавце (јер им одговара), као и за ова два синдиката којима служи за континуирану борбу против трећих синдиката.

У свему томе ништа неће променити ни последње потпуно јасне изјаве челника ММФ-а, односно Светске банке да услов за сарадњу са међународним монетарним институцијама није нов Закон о раду, већ Закон о приватизацији, Закон о стечају и Закон о грађевинским дозволама и да ће након усвајања та три закона ове институције финансијски (кредитом) подржати напоре Владе Републике Србије да спроведе корените друштвене реформе. Елем, како међународни монетарни лихвари тврде да Закон о раду није услов за доделу кредита и финансијску подршку реформама, јасно се сад види „у ком грму лежи зец“. Јасно је и ко ће најтежу цену платити – најпре запослени у

предузећима у реституирању, ликвидацији и стечају, а затим и запослени у јавном сектору. У првом случају од отказа стрепи најмање 30-ак хиљада људи, а у другом цифра будућих незапослених се вртоглаво пење до 150.000 људи. Ништа утешније нису ни изјаве министра привреде да је то реч о 20.000-30.000 људи када је реч о првима, односно 140.000 колико је као вишак у јавним службама препознао „чувар трезора“ Крстић. Ако се зна да је за било какво ново запошљавање потребна стопа раста између 5%-6% БДП годишње, а зна да ће она бити између 1% и 2%, јасно је да ће ови новозапослени морати сачекати бар 2025. годину, када нас по речима релевантних економиста чека како-тако увођење реда на тржишту радне снаге. До тад нека им је Бог на помоћи!

КРЕЋЕ ЈАВНА РАСПРАВА О ЗАКОНУ О РАДУ

Власт намерила да свим силама изгура закон против рад(ник)а

Готово два месеца не стишаваше се „бура у чаши“, намерно изазвана како би се створила „димна завеса“ и како би и нов Закон о раду био прогуран „на мала врата“, додуше не како је планирано – у пакету са три друга системска закона (о приватизацији, стечају и грађевинским дозволама), чији је аутор првенствено Министарство привреде, а не како би требало бити Министарство рада, већ у току јануара. Више пута смо упозоравали да „раднички Устав“ није услов ММФ-а и Светске банке да буде донет, већ само прва три закона, али то не омета Владу Републике Србије да своје изгура, па шта коштало да коштало.

И тако је након неколико верзија Закона о раду посао око Радне верзије нацрта Закона о изменама и допунама Закона о раду и овај посао довршен 9. децембра, у почетку на радној групи у којој су суделовала и два синдиката – Самостални и „Независност“ и који је трајао од 4. новембра до 15. новембра, док није „пукла тиква“ (или можда је и то само део оне „димне завесе“), па у саставу тзв. уже радне групе, који је окончан (!) 6. децембра о.г. и у коме се налазе одређени компромиси у односу на ставове изнете у јавности, а који се првенствено тичу поглавља о агенцијама за привремено запошљавање, односно радницима на лизинг.

Елем, иако су експерти из Министарства рада, запошљавања и социјалне политике припремили ову последњу верзију и то, како сами кажу, усклађену са предлозима и сугестијама Министарства привреде, остаје и даље наша оцена да се не ради о изменама и допунама Закона, већ да је суштински реч о новом Закону о раду који је знатно ригиднији по права запослених и одредбе, односно број чланова који се мењају и допуњују може се довести под оцену да се ради о изменама Закона, али суштина тих одредби које се мењају и допуњују иде у прилог нашој тврдњи да се ради о новом Закону о раду. Мењају се и допуњују члан 3., члан 16., члан 24., члан 30., члан 33., члан 35., 36., 37., члан 40., 41., 42., 43. (се брише), члан 46., 48., 50., 51., 53., 55., 56., 57., 60 (се брише), члан 61., 62., 63., 66., 67., 68., 69., 70., 72., 73., 74. (се брише), члан 75., 76., 77., уводи се нови члан 82.а), члан 89., члан 90., 98., 101., 102., 103., 104., 105., 106. (се брише), члан 107., 108., 111., 112., 113., 114., 115., 116., 118., члан 119., 120., 121., 122., 124., 125., 126., 139., 143., 144., 152., 155., 158., 159. (се брише), члан 165., 167., 169., 170. (се брише), члан 171., 172., уводи се нови члан 172.а), члан 174., 175., 178., 179., уводи се нови члан 179.а), члан 180., уводи се нови члан 180.а), члан 181., 182., 184., 187., 188., 189., уводи се нови члан 189.а), члан 191., 192., 194., 195., 198., 200. и 203. (се брише), члан 204., 207., 208., 210., 211., 214., 215., 216., 218., 219., 220., 221., 222., 223., 227., 228., 229., 230., 231., 232. (се брише), члан 233., 235., 237., 242., 245., 246., 247., 248., 250., 254., 257. до 261. (се брише), додаје се члан 268.а) и 268.б), мења се 269., 270. 271. 272., 273., 274., 275. и 276. Из овога се види намера да се под маском измена прогура нови Закон који би, по речима министра привреде, требао обезбедити више посла и који је „кључ за бољитак већ у 2014. години“. Није нам јасно како само ће бити више посла ако ће због непосредне примене овог Закона из предузећа у реституцији (њих 153) на биро, или оних срећнијих у пензију, отићи око 30.000 и ако је цифра вишкова која се барата у јавним служба-

ма најмање 140.000.

У сваком случају, радна група је мало ретерирала пред млаком реакцијом јавности и, осим поменутих агенција које је оставила за неки други пут, скратила предлог будућег рада на одређено са три на две године, али и даље инсистира на тзв. флексибилним облицима радног ангажовања, односно лакшег отпуштања и код рада на одређено време види га као рад у недоглед, иако такав институт постоји и у развијеним индустријским демократијама где грађанин радник може само ограничен број пута бити радник на одређено. У противном, заснива радни однос за стално. Предлог Закона о раду предвиђа и отпремнине само за рад код последњег послодавца, а предвиђа и да накнаде за годишњи одмор не садрже бонусе и регресе из претходних месеци. Такође бришу се и одредбе да се одмор користи у више делова (моћи ће се користити највише у два дела), смањује се и отпремнина приликом одласка у пензију са три на две плате, обрачун накнада зарада ће се убудуће рачунати према висини основне зараде, а не према заради у последња три месеца. Радна група, што у пуном саставу, што она ужа, потрудила се и да повећа број отказних разлога, како кажу – сад су они јаснији, као и разлога повреде радне обавезе, те увођење ширег круга санкција за исто.

Посебно забрињава поглавље којим се уређују синдикалне активности, оснивање синдиката и репрезентативност, јер су у супротности са Уставом загарантованом слободом синдикалног организовања и конвенцијама МОП-а о слободи синдикалног организовања и удруживања, што уз дизање услова репрезентативности синдиката у предузећу или установи (на 20%) само показује да је намера законопрелажача да смањи број синдиката и да ионако слаби њихов утицај на процесе у овом случају отпуштања вишкова радника, још умањи законским одредбама у новом Закону о раду. Забрињава и прописивање изгледа приступнице, као и поступка убирања чланарине, где послодавац може (а и не мора) да то ради, а на другој страни, као услов репрезентативности прописује се доказивање да члан са приступницом (са Законом прописаним изгледом) плаћа чланарину и у ком проценту. Како нам ни време, ни место не дозвољава да о свему пишемо у појединостима, апелујемо на све заинтересоване појединце, било да су синдикално организовани или не, наравно и синдикалне организације, гранске и друге синдикате да се укључе у јавну расправу која би требала почети 18. децембра, пошто је времена за измене овако накардног закона све мање, а законопрелажач нема намеру да од њега одустане.

Радну верзију нацрта Закона о изменама и допунама Закона о раду од 9.12.2013.г. можете преузети са нашег сајта www.nsj.org.rs у прозору „Прописи“. НСЈС ће у сваком случају активирати све њему доступне механизме да покуша колико је то могуће да утиче да се спорне одредбе уподобе са Уставом Републике, као и конвенцијама МОП-а и у том циљу обавити разговоре са представником ИЛО у Србији и своје примедбе доставити посланичким клубовима у Народној Скупштини Републике Србије. Укључите се у јавну расправу и дајте допринос одбрани угрожених радничких права!

SINDIKALNI I NVO: NESPORAZUMI OMETAJU SARADNJU

(Nastavak sa str. 1)

Centar za razvoj sindikalizma i Fridrih Ebert fondacija organizovali 23. novembra na Fakultetu političkih nauka u Beogradu okrugli sto „Sindikati i nevladine organizacije, saveznici ili ravnodušni jedni prema drugima“ Uvodničari su bili prof. dr Vukašin Pavlović sa Fakulteta političkih nauka sa izlaganjem „Sindikati i civilno društvo i mr. Srećko Mihailović jedan od osnivača „Centra za razvoj sindikalizma“ sa temom „Sindikati i nevladine organizacije, saveznici ili ravnodušni jedni prema drugima“.

U javnoj raspravi učestvovali su i dr Miroslav Ružica iz „Forum za međunarodne odnose“ sa predavanjem „U senci države: Okviri i granice delovanja sindikata i civilnog društva“, dr Darko Marinković, iz „Centra za industrijske odnose“: sa izlaganjem „Demokratska struktura kao uslov saradnje sindikata i NVO“, dr Božo Drašković, sa Instituta ekonomskih nauka koji je govorio o „Uticaju negativnih ekonomskih tokova na aktivnost sindikata i pogoršanje položaja radničke klase“, Vojislav Mihailović jedan od osnivača „Centra za razvoj sindikalizma“ koji je prezentirao „Empirijske podatke o odnosu sindikata i civilnog društva“, prof Hadži Zdravko M. Kovač, predsednika NSJSS sa izlaganjem „Sindikati nisu saveznici, kad bi bar bili ravnodušni jedni prema drugima“, Ivan Zlatić iz udruženja „Učitelj neznalica i njegovi komiteti“ sa izlaganjem „Odnos sindikata, NVO, levice prema nasleđu društvene svojine i samoupravljanja“, Milutin Srećković iz „Pokret za slobodu“: sa temom „Samorganizovane radničke borbe u Srbiji i razlozi jačanja anti-sindikalnog stava javnosti“. Učestvovali su i Jovan Protić nacionalni koordinator ILO za Srbiju, Miljenko Dereta, osnivač „Građanskih inicijativa“ i narodni poslanik, Dragan Matić, predsednik Industrijskog sindikata, Rodoljub Šabić, poverenik za zaštitu informacija, Milorad Mijatović, narodni poslanik SDP-a i drugi.

Nesporazumi unutar sindikata i unutar organizacija civilnog društva smanjuju mogućnost saradnje između ova dva sektora. Status radnika je jedna od glavnih dodirnih tačaka civilnog društva i sindikata, smatra mr Srećko Mihailovića iz Centra za razvoj sindikalizma. Naime, govoreći na okruglom stolu „Sindikati i nevladine organizacije, saveznici ili ravnodušni jedni prema drugima“, koji je minulog vikenda održan na beogradskom Fakultetu političkih nauka, Mihailović je naglasio da su sindikati i nevladine organizacije delovi civilnog društva, ali da iz toga ne proizilazi automatski niti saradnja, niti konfrontacija, niti sukobi.

„Konkurenciju, pa i konfrontaciju i otvorene sukobe, mogu da motivišu najrazličitiji razlozi, a pre svega ih podstiču orijentacije na iste finansijske resurse - na iste donatore, iako do sada sindikati i nisu bili naročito aktivni na planu „projektnog aktivizma“, kazao je Mihailović. Prema njegovim rečima, pogodan okvir za uspostavljanje saradnje, ili bilo kojeg oblika zajedništva, predstavlja pripadnost istom socijalnom prostoru, potom bliskost društvenih grupa koje zastupaju sindikati, odnosno nevladine organizacije.

„Treće, zajedničke vrednosti, a donekle i interesi. Četvrto, bliskost pa i poklapanje pojedinih temeljnih ciljeva sindikata i nevladinih organizacija građanske ori-

jentacije. Peto, sindikati i nevladine organizacije imaju niz zajedničkih tema i poslova. Da pomenem samo neke teme: enormna socijalna nejednakost, eksploatacija, ugnjetavanje, diskriminacija, ljudska prava, demokratizacija, solidarnost, pitanje pravde, pravna država, orijentacija ka sigurnosti, ekološki problemi“, naveo je Mihailović.

Međutim, prof. dr Vukašin Pavlović, profesor Fakulteta političkih nauka, smatra da sindikati i organizacije civilnog društva ne moraju da se udružuju, ali da bi svakako morale da imaju zajedničku strategiju. On je kazao da je 21. vek, vek ozbiljnog narušavanja i industrijske demokratije i prava zaposlenih, a da je najveća pošast

sa kojima se suočavaju i razvijena i nerazvijena društva nezaposlenost. „U zemljama gde je dominirala državna svojina neminovno dolazi do transformacije u tržišnu ekonomiju. Ona stvara armiju nezaposlenih koja je upravo najbolje sredstvo da se uruše sindikati“, ocenio je Pavlović.

Na činjenicu da se ne može razumeti civilno društvo i sindikati ako se ne „zaviri“ u državu, koja predstavlja inicijalni okvir za funkcionisanje civilnog društva, ukazao je dr. Miroslav Ružica, član Forum za međunarodne odnose. „Razni unutrašnji i spoljni činioci čine da su i sindikati i NVO izloženi klijentelizmu u odnosu na političke partije, odnosno vladajuće koalicije. Nekada se to čini indirektno, a nekada direktno, i to kroz raspodele grantova, nadležnosti, podrške“, naveo je Ružica.

Predstavljajući podatke o odnosu sindikata i civilnog društva, Vojislav Mihailović iz Centra za razvoj sindikalizma ukazao je da su radnici koji su članovi neke nevladine organizacije pozitivnije nastrojeni prema sindikatima od onih koji to nisu. „Ali i obrnuto, radnici koji su članovi sindikata pozitivnije gledaju na civilno društvo“, kazao je Mihailović.

Osnivač „građanskih inicijativa“, narodni poslanik Miljenko Dereta ocenio je da je saradnja NVO i sindikata „malo verovatna“. Kako je kazao, kada se govori o sindikatima i civilnom sektoru, uglavnom je mnogima na umu sećanje na devedesete godine prošlog veka. „Devedesetih je, u delu sindikata i NVO, postojao apsolutni konsenzus oko političkog cilja koji je trebalo ostvariti. Tada je u tom pravcu uglavnom delovao sindikat „Nezavisnost“. Danas je, međutim, saradnja između ova dva sektora malo verovatna, jer u civilnom sektoru vlada apsolutna podeljenost. To je zbog tema kojima se bave, ali i razloga zbog kojih postoje. Sve veći procenat NVO se bavi pružanjem usluga umesto države i tu traže svoje mesto, a ne u nekim društvenim promenama, kao što je to bilo devedesetih“, kazao je Dereta. Ipak, prema njegovim rečima, da bi do uspešne saradnje uopšte i došlo, potrebno je da sindikati i NVO najpre definišu jasne ciljeve. Takođe, Dereta je istakao da i u jednom i u drugom sektoru postoji oštra konkurencija. „U sindikatima se vodi borba oko toga ko ima pravo da bude reprezent radnika, odnosno ko ima pravo na razgovor sa državom. S druge strane, kod nevladinih organizacija je ta borba još žešća, jer se ne vodi samo oko pozicije u odnosu prema državi, nego i u odnosu prema drugim finansijerima“, istakao je Dereta.

OPET JOVO-NANOVO

• Sindikalni front raspao se nakon mesec dana • Samostalci i Nezavisnost opet pod ruku sa vlasti • NSJSS u trećoj koloni

Na sindikalnoj sceni Srbije u novembru nakratko je počeo da deluje novi sindikat – Srpski sindikalni front – koji je održao konvencije u Novom Sadu, Beogradu i Nišu a teme bile su izmena zakona o radu, stečaju i štrajku. Srpski sindikalni front osnovali su Konfederacija slobodnih sindikata, Asocijacija slobodnih i nezavisnih sindikata Srbije (ASNS), Udruženi sindikati Srbije „Sloga“ i Industrijski sindikat Srbije. Po rečima predsednice ASNS-a Ranke Savić, inače i poslanice u Skupštini Srbije osnivanje novog sindikata podstaknuto je nezadovoljstvom rada Samostalnog sindikata i Sindikata „Nezavisnost“.

Srpski sindikalni front (SSF) zatražio je od Vlade Srbije da povuče predloge izmena Zakona o radu i Zakona o štrajku jer su protiv interesa zaposlenih, da rasformira postojeći Socijalno-ekonomski savet i formira radnu grupu koja bi se bavila tim pitanjima, a u čiji sastav bi ušla i ta sindikalna organizacija. Te zahteve saopštili su na zajedničkoj sednici glavnih odbora, održanoj u Centru „Sava“, predstavnicima četiri sindikata. Lideri četiri sindikata pozvali su zaposlene, penzionere, one koji će se tek zaposliti, ali i druge sindikate koji formalno nisu u toj organizaciji, da im se pridruže i na vreme reaguju jer su oni „poslednja brana za sprečavanje donošenja zakona koji će zaposlene u Srbiji pretvoriti u robove“. Sindikalni front najavio je za 10. decembar veliki narodni protest ukoliko Vlada ne povuče predložene zakone i ne počnu ozbiljni pregovori sa sindikatima o donošenju novih zakona. Protest u Beogradu najavljen je za Dan ljudskih prava – 10. decembar, pod sloganom „Radnička prava su ljudska prava“, nisu dočekali

u punom sastavu – u međuvremenu Front je napustila ASNS, a pridružio se Politički sindikat. Tako je i ova prilika oko ujedinjenja sindikata u Srbiji propala, bez obzira što je održan najavljeni protest 10. decembra.

Lideri dva prodržavna sindikata - Saveza samostalnih sindikata Srbije (SSSS) i Ujedinjenih granskih sindikata Nezavisnost (UGSN), Ljubisav Orbović i Branislav Čanak, nastaviće saradnju s ministrom privrede Sašom Radulovićem, saopštio je ministarstvo. Na sastanku Radulovića sa Orbovićem i Čankom, piše u saopštenju, „iskazana je velika spremnost za saradnju, i saglasnost da, pored neslaganja oko pojedinih pitanja, mora postojati konstruktivna komunikacija“. Orbović i Čanak su krejem novembra izašli iz radne grupe koja priprema izmene Zakona o radu, a pojedini granski sindikati ove dve centrale zatražila su smenjivanje ministra privrede jer nisu zadovoljni rešenjima za preduzeća u restrukturiranju.

Naime, Radulović je nakon izlaska dva sindikata iz pregovora oko Zakona o radu s čelnicima tih sindikata razgovarao o izmenama Zakona o radu, stanju u privredi i planovima za 153 preduzeća u restrukturiranju. Ocenjeno je da je važno da se socijalnim dijalogom dođe do održivih rešenja u interesu radnika, poslodavaca i države, naveo je Ministarstvo privrede. Za ponedeljak, 2. decembar, zakazan je novi sastanak ministra privrede sa predstavnicima ta dva sindikata na kojem

se razgovaralo o ulozi sindikata u procesu dostavljanja „ličnih karata“ preduzeća u restrukturiranju, nakon čeka su ova dva sindikata stornirala zahtev za smenom ministra Radulovića.

СИНДИКАТИ У ПРОСВЕТИ ПО ПРИНЦИПУ "СВАКА ВАШКА ОБАШКА"

• Унија сама "протествовала" • Ни СОС, ни ФОШ нису подржали дојучерашње савезнике • Министар Јовановић: У Унији једно кажу друго раде • Додић: Унијин потез „чист ЕПП“ • ФБГ: Унијин штрајк штетан

Унија синдиката просветних радника Србије одржала је у уторак, 10. децембар, још један неуспешан штрајк (упозорења), коме се остали синдикати нису придружили, јер очекују, како је речено, да министар финансија до лета испуни обећање и уведе платне разреде, чиме ће зараде запосленима у просвети бити повећане.

Председник Синдиката радника у просвети Србије Слободан Брајковић у изјави Тањуг у наводи да у марту треба да буде усвојен закон о платним разредима, по којем би, како каже, „јулска плата запосленима у просвети била већа за око 20 одсто“. „Плата у просвети је око 42.000 динара, за 2,1 одсто мања од републичког просека, иако је ово најобразованија бранша, јер 70 одсто људи има завршен факултет“, рекао је Брајковић и додао да су „сви синдикати на разговору са министром финансија Лазаром Крстићем прихватили договор“ и да му сада „Унија није јасна“.

Реагујући на најаву протеста, у Министарству просвете истичу да они „нису адреса“ за захтеве Уније и да треба да се обраће Министарству финансија. Министар просвете Томислав Јовановић кратко је Тањугу прокоментарисао да се са „Унијом нису тако договорили“. Унија је штрајк упозорења одржала „да би скренула пажњу јавности и посланика у републичком парламенту“, где је тих дана у току била расправа о буџету за 2014. годину, „на све лошији материјални положај

просветних радника“. Међутим, тога дана у школама чланицама Уније само су 153 школе спорадично подржале такав протест, што значи или да је тек свака четврта школа послушала позив на штрајк, или да Унија и нема онолико школа колико тврди (600 школа) и наводно 28. 000 чланова. Милан Јевтић, потпредседник овог синдиката, је оправдање за неуспех потражио у „зони сумрака“ и дан уочи „штрајка“ рекао да ће Министарство просвете покушати да манипулише подацима о броју наставника који ће протестовати.

На питање да ли је протест оправдан, с обзиром да је министар финансија Крстић недавно обећао да ће већина Унијиних захтева (око којих се слажу и други синдикати) бити испуњени, Јевтић одговара да „Унија не верује никоме“. „То што је неко усмено обећао је лепо, али ми до сада нисмо добили чврсте гаранције да ће бити испуњено. Са претходним министром је било договорено и потписано да корекција коефицијената почне од 2012. године, али је то остало мртво слово на папиру“, рекао је он заборавивши да управо Унија није хтела да потпише тај Протокол.

У Форуму београдских гимназија, колективном члану СРПС-а тврде да је Унијин штрајк штетан и да се „шљиви могу постићи само заједничким акцијама и сарадњом свих синдиката просвете“. ФБГ критикује Унију јер није упутила позив другим синдикатима и што се са њима није кон-

султовала о протесту. „Беспотребно „солирање“ Уније, „димање“ јавности и наставника је контрапродуктивно и представља велику опасност по расположење просветних радника“, рекао је Миодраг Сокић, председник Форума београдских гимназија и потпредседник СРПС-а.

Радмила Додић, председница Форума београдских основних школа који је као и Унија члан Конфедерације слободних синдиката, није подржала Унију иако су чланови исте синдикалне централе. Она је оценила Унијин потез као „чист ЕПП“. Да је реч о маркетингу слаже се и Бранислав Павловић, председник Синдиката образовања Србије. Он је за „Данас“ рекао да „није лоше опоменути владу да ради брже, јер предлог протокола који треба да потпише са синдикатима још није направљен“, али сматра да на то неће утицати Унијин протест. Павловић додаје да Унија жели да се „прикаже као једина која брине о просветним радницима“, уместо да се разговарало о заједничком наступу синдиката образовања и да тај синдикат зато и неће подржати протест Уније.

ЈОШ ЈЕДНО „ИСТРЧАВАЊЕ ПРЕД РУДУ“ УСПРС

Унија синдиката просветних радника Србије (УСПРС) одржала је 10. децембра штрајк (упозорења) са флуидним захтевима везаним за материјални положај запослених у просвети. Чланови Уније којих је сваким даном мање, управо због ирационалних штрајкова у протеклом периоду требали су да обуставе наставу први час у првој и другој смени тог дана, који је, успут речено, Међународни дан људских права и на који је централа овог синдиката – Конфедерација слободних синдиката одржала митинг у Београду са захтевом да се и овај штрајк и са њима акцијно Удружени синдикати „Слога“ и Индустриски синдикат Србије укључе у изразу Закона о раду.

Да ће чланови Уније у малој мери подржати штрајк упозорења, односно обуставити наставу, макар и један школски час било је јасно и пре почетка. Сам штрајк је, успут речено, у супротности са Законом о основној и средњој школи који не препознају обуставу, већ само штрајк са минимумом процеса рада. Те законске одредбе су настале као директна последица штрајка Уније из 2011. године, организованог након што је већ штрајк прекинут закључивањем Протокола. Епилог је, што је свима знано, био потписивање Споразума у коме више није било ништа и доношење ригидних одредаба о штрајку у Закону у основном образовању и васпитању и Закону о средњем образовању и васпитању. Поштеније би било да су колеге из Уније рекле да подржавају своју централу и да евентуално штрајкују због Закона о раду. Можда би у том случају добили и подршку других синдиката. Овако су они организовали „штрајк“ у циљу синдикалног маркетинга, а не што су убеђени да ће то променити било шта у односу власти према финансирању образовања. Елем, свима је јасно да је садашњи систем финансирања образовања кроз Уредбу (о коефицијентима) и Закључак (о цени рада) преминуо и да га је немогуће поправити, јер су га одавно начели пробоји учињени од стране власти запосленима у државним органима, а докрајчили

попуштања запосленима у управи и правосудју, здравству, полицији итд.

Стога остаје једино могуће решење да се материјални положај запослених у јавним службама промени кроз, најпре доследну рационализацију броја извршилаца, па затим кроз увођење платних разреда и другачију прераспodelу масе предвиђене за плате запослених у јавним службама. Како је ова маса миц по миц смањена од 2008. године до данас за 8%, што је, успут речено, раније и тражио ММФ, јасно је да ту простора великог нема за било какво повећање ако не дође до рационализације броја извршилаца (уз неминовно отпуштање вишкова) и другачију прераспodelу тог колача. Како је просвета најгоре прошла од свих јавних делатности, јасно је да ће у том случају кроз систем платних разреда бити у бољем положају него што је то сада и да је управо ту могућност побољшања материјалног положаја запослених у просвети. Наравно да нешто више треба да стрепе за своја радна места ненаставни радници, јер је неминовност нове мреже школа управо рационализација тих радних места. Тиме би се успоставила извесна правда, јер протеклих година једини вишкови који су забележени у образовању били су вишкови наставника и једино је наставницима смањивана норма, а не и онима који нису директно у настави.

Систем платних разреда већ је био доведен скоро до краја 2007. године, али нажалост није заживео и очигледно власт је чекала да потонемо скоро до дна па да би покушала да нађе квалитетније решење од онога које је тренутно на снази. Једино што је и тада остало спорно било је број платних разреда пошто се запослени у здравству, култури и просвети нису ни тада усагласили да ли их треба бити 12 или 13, што и није суштински проблем уколико се жели доћи до модернијег и одрживог решења за финансирање јавних посленика.

Без обзира што је Штрајкачки одбор Уније изјављивао о успелом, по свим другима неуспелом штрајку, јасно је да се оваквим протестом не може

ништа променити сем што се ствара одиум према свим синдикатима и другим запосленима у кућама знања и што је број синдикално организованих јавних делатника после сваког штрајка мањи, а можда је управо то и циљ оваквог квази-штрајка.

И уместо да се колеге из Уније боре са другим колегама да нам се поново врати могућност штрајка коју смо изгубили управо због њиховог штеточинског истрајавања у штрајковима који не могу успети и терају по своме. Наравно, не пада им на памет ни да се извине осталим које су довели у још гори положај када време покаже да нису у праву, уосталом као што је то било у случају када је због њиховог залагања сваки трећи запослени у просвети остао без минималца, који је великим залагањем управо нашег синдиката враћен онима са најбеднијим платама, али је за то требало две године мукотрпног рада или, као што је то било у случају губитка зараде за прековремене часове, опет због њиховог законског предлога и који смо тек након готово три године поново избоксовали, како би се поштовао основни принцип - да се сваки рад мора платити, или у последњем, можда најгорем потезу Уније, који су угурали свој амандан у „Кровни“ закон по коме запослени силом мора у пензију кад испуни један од два услова, а при томе ускоро ће бити изложен, у том случају, санкцијама тзв. пенала, односно умањења пензије за чак 6% годишње због жеље да по сваку цену имају више амандана на Закон од других синдиката и због неразвишљања о последицама тог чина.

Стога је и логично да штрајкаче нису подржали чак ни њихови дојучерашњи пријатељи из Синдиката образовања Србије, као ни чланови исте централе – Форума београдских основних школа, а разочарење је изрекао и министар школски, проф. др Томислав Јовановић, који се очигледно са представницима Уније састајао без присуства других синдиката, што јавно, што тајно и који је сада, видевши двоструко лице својих дојучерашњих социјалних партнера изјавио „да се са Унијом није тако договорио“.

KUNG FU PROSVETA

Uglavnom usmeravamo ljude da budu poslušni i neinventivni

Piše: Igor Simić*

Postoji mnogo praktičnih pitanja o kojima se pomalo govori u medijima i pomenuću ih kao laik. Slaba plaćenost zaposlenih u prosveti je jedan od ključnih problema ako želimo da se nastavnici posvete deci. S druge strane, novac se rasipa na neke apsurdne načine. Tako su mi rekli da za pregledanje novih udžbenika, člana komisije koji treba da odobri udžbenik plaća država, a ne izdavač koji se prijavio na konkurs. Dešava se da izdavač više puta pošalje jedan isti udžbenik sa elementarnim greškama ili čak s materijom preuzetom iz stranih udžbenika, a komisiju svaki put plaća država.

Sada je u žiži pitanje male mature. Navodno može biti sedam predmeta na testu, a ministar Jovanović je izjavio da cilj nije bubanje informacija koje će učenici zaboraviti. Verovatno postoji dobra namera, ali pitanje tog testa nije čisto činovničko, a tako mu se pristupa jer mora brzo da se reaguje – koliko pitanja, koliko predmeta, koliko bodova itd.

Treba primeniti jednostavan metod: stalno postavljati pitanje „zašto” i time ćemo doći do niza pitanja na koja nismo dali odgovor. Svi učesnici u obrazovanju moraju da imaju jasnu viziju čemu sve to služi, jer u suprotnom roditelji, nastavnici i deca rade stvari prosto jer tako treba, po inerciji.

Kada postoji strategija teže su podvale, kao na primer cilj da se znatno uveća procenat fakultetski obrazovanih. Naravno da je to poželjno, ali čini se da će to da sprovedu tako što će da olakšaju studije, što obesmišljava poziciju univerziteta kao centra nezavisne, kritičke, stvaralačke misli. No, vratimo se osnovama.

Odnos učitelj–učenik je temelj na koji se samo nadograđuje obrazovni sistem. Taj odnos je baziran na koncepciji čoveka kao bića koje vežba i vežbanje mu praktično osmišljava život i pomaže u životu (Piter Sloterdajk). Prijateljstvo, trčanje, matematika, pevanje, kritička misao, pisanje – sve to zahteva vežbu, ponavljanje radnji. Učitelj pokazuje vežbe i usmerava učenike da sami otkrivaju, i jednog dana prevaziđu učitelja. Može se vežbati i pogrešno, tako

su i sebičnost, nesposobnost komuniciranja, neznanje trigonometrije ili sviranja klavira velikim delom uvežbane negativnosti. Ovo može zvučati kao odnos kung fu majstora sa svojim žutokljunim polaznikom, ali to i jeste najjednostavniji primer odnosa učitelj–učenik, za razliku od strukture savremenog školstva koje je mališane stavilo u fabrički i konformistički model (upravo je zvono za odmor preuzeto iz fabrike).

Kada počnemo sa svešću o vitalnom i drevnom odnosu učitelja i učenika, pitaćemo se kakve veštine deca treba da poseduju i kako da ih steknu, pri tom svesni da se veštine prenose učeniku kao individui, a ne stadu ovaca. Insistiram možda i previše na reči vežba da bih podvukao da se ne radi o pukim informacijama, već da je sve podređeno životnim veštinama. Tek onda se pitamo koje konkretne vežbe (predmete), na koji pedagoški način i s kojim ciljem deca treba da uče. Odgovori na ta pitanja suplan i program.

Posle toga dolazi na red i pitanje provere nivoa stečenih veština, i tu su standardizovani testovi potpuno nova tema. Samo predlažem da dok se pišu zadaci za malu maturu da bi se pregrmelala ova godina, treba paralelno odgovarati na ova pitanja da naredne godine ne bi bilo ponovo gostovanja u medijima i ubeđivanja ministra da su pitanja na testu „maksimalno lagana, neopterećujuća, opšteg tipa“.

Na ovom prostoru ne mogu da nastavim razglabanje, ali diskusija treba da se vodi. Da nagovestim koliko može da bude zanimljiva, pomenuću daje kreativnost zapanjujuće malo zastupljena u školstvu, a deca je već poseduju. Kreativnost nije samo pravljenje kolaža, već nalaženje novih rešenja u bilo kojoj oblasti. Uglavnom usmeravamo ljude da budu poslušni i neinventivni. Treba reformisati školstvo, u suprotnom će, kao što kaže Mark Tven, školstvo da stane na put obrazovanju.

*Diplomirao filozofiju i filmsku režiju na Kolumbija univerzitetu, Njujork

NASTAVA SRPSKOG PO JEZIČKIM STANDARDIMA

Piše: Sonja Dekić*

Više od 30 godina profesionalno se bavim jezikom, srpskim i engleskim. Imam višedecenijsko iskustvo u ovoj oblasti, i u zemlji i u inostranstvu. Zato osećam obavezu da upozorim i nadležne u Srbiji i ljude iz struke na ozbiljan pristup i odgovorna rešenja u oblasti srpskog jezika. Na ovaj korak me naveo „Političkin“ članak od srede 6. februara 2013. godine pod naslovom „Vreme li vrjeme jezičkih podela“ sa slikom jedne lepe mlade devojkice, Amele Zejnelović, koja se predstavlja kao neko ko je završilo odgovarajuće škole kako bi postao prevodilac sa srpskog na bosanski, ili bošnjački, kao i nedavni napisi o istoj temi u „Večernjim novostima“.

U ovom tekstu isključivo ću obratiti pažnju na jezičku standardizaciju, validnost dve varijante srpskog jezika i jezičku getoizaciju, ostavljajući za neki drugi put izlaganje o etničkim, etičkim, socijalnim, psihološkim istorijskim i političkim uticajima na jezik, te na zdravorazumski pristup jeziku.

Srpski jezik je izvorno ijekavski (pogledati Srpski Rječnik), ali i ekavski što je bio jezički opravdan, a politički razuman ustupak Slavoniji i Vojvodini. Dakle, to su dve ravnopravne, nesporne forme srpskog jezika, i u teoriji i u praksi. Dalje, dok je ćirilica autentično pismo srpskog jezika, latinica je usvojeno pismo koje je, srećom, potpunim usvajanjem postalo integralnim delom našeg znanja i kulture.

Ako je srpski jezik standardizovan, profesori u školama moraju predavati takav srpski jezik. Obaveza države Srbije je da ne diskriminiše svoje građane, te jednim omogućiti učenje standardizovanog jezika, a druge marginalizuje podučavajući ih lokalnim varijantama srpskog jezika.

Ovde treba postaviti nekoliko ozbiljnih pitanja. Koju varijantu srpskog jezika uče deca u Raškoj i Novom Pazaru? Ko je dao pravo bilo kom ministru u nadležnom ministarstvu Srbije da odobri podučavanje učenika na lokalnom dijalektu i gde je tu kraj jezičkoj manipulaciji? Ko je nadležnima u Raškoj oblasti dao pravo da jezički getoizuju tu oblast?

Zašto jezički stručnjaci Raške oblasti na silu standardizuju jezik čaršije i evidentno idu na štetu svog i našeg naroda? Da li narod tog kraja zna posledice jezičke i svake druge getoizacije? Da li su učenici svesni da će samo ako govore „standardnim jezikom“ Meše Selimovića (izraz Amele Zejnelović), moći da budu integralni deo društva zemlje u kojoj su rođeni, žive i koja je podjednako njihova?

Da zaključim: u Engleskoj, Francuskoj, Italiji ili Americi, koju najbolje poznajem, profesori u školama predaju ne bilo koju formu engleskog, francuskog ili italijanskog, već standardizovanu formu tih jezika. Kada strani studenti idu na školovanje u, recimo SAD oni polažu standardizovane testove engleskog jezika, koji su uslov za ulazak na fakultet i važe ograničeno vreme. Dakle, sve škole u Srbiji su takođe u obavezi da predaju srpski po jezičkim standardima. Kojim jezikom ili narečjem će ljudi govoriti kod kuće, ili u kafani, nije ni državna ni školska brigaa.

*profesor

NEZAINTERESOVANOST ILI NEDOSTATAK ARGUMENATA

Vojislav M. Stanojčić*

Nedavno je u „Političkin“ objavljen članak Dr Milivoja Pavlovića „Nasilje u sociolingvističkoj bašti“, kojim je autor želeo da skrene pažnju naše javnosti na pojavu još jednog izmišljenog srpskog jezika. Ovaj novi jezik treba da se koristi u školama u Raškoj oblasti (Sandžaku), i na njemu će učiti bošnjačka deca koja i u kući govore srpski.

Kako je od objavljivanja članka proteklo desetak i više dana, a naši jezikoslovci i nadležni u ministarstvu prosvete ne reaguju, to se može pretpostaviti: a) da nisu pročitali članak dr Pavlovića; b) da jesu, i tekstu nemaju šta da doda-

ju jer se sa njim u potpunosti slažu (ali i ništa ne preduzimaju) i v) da smatraju kako je autor pogrešno shvatio pitanje novog jezika, te nema svrhe osvrtni se na njegove tvrdnje, a takođe i objašnjavati tehničke pojedinosti u vezi sa nastavom na novom jeziku, kao što su: odakle će daci učiti, ko će napisati neopходne udžbenike i ko će, najzad, deci držati predavanja na bosanskom jeziku.

Dobro je ukoliko nadležni zbog složenosti i osetljivosti teme ne žele da reaguju brzo, ali članak dr Pavlovića, već nastoje da pripreme argumentovan i iscrpan odgovor, ali je zabrinjavajuće ako oni o njemu uopšte i ne razmišljaju.

*Beograd

МИНИСТАРСТВО “ПРЕЛОМИЛО” – ТРИ ТЕСТА НА „МАЛОЈ МАТУРИ“

Министарство просвете 26. новембра је разрешило вишемесечну дилему у вези са малом матуrom - ђаци осмог разреда имаће на завршном испиту тестове из српског (матерњег) језика, математике и комбиновани тест, који је у делу јавности изазивао полемику. На сва три теста ђаци ће максимално моћи да освоје 40 поена, али ће по налогу министра Томислава Јовановића, бити другачије бодовани у односу на првобитни предлог. Тако ће српски (матерњи) бити бодован са максималних 16 бодова, колико и математика, док ће на комбинованом тесту ученици моћи да добију максимално осам бодова.

У предлогу програма који је усвојио Национални просветни савет решење је било 10:10:20, што је значило да се матерњи језик и математика бодују са по 10 бодова а комбиновани тест са највише 20. Како је саопштило Министарство просвете, ученицима ће почетком 2014. године бити доступне и збирке задатака са модел задацима, којима могу да провере стечена знања и вештине, у складу са стандардима постигнућа предвиђеним Програмом завршног испита. Током другог полугодишта осмаћи ће имати пробне тестове, симулацију завршног испита у основном образовању и васпитању, наводи се у саопштењу.

Министарство је навело да ће за упис у средње школе дотадашњи школски успех бити вреднован са максимално 60 бодова. Увођење трећег теста са питањима из пет предмета изазвало је негодовање дела јавности, па и иницијативу да се трећи тест одложи.

ПРИПРЕМА СЕ НОВИ ПРАВИЛНИК О „МАЛОЈ МАТУРИ“

Министар је дао налог за припрему новог Правилника о програму завршног испита у основном образовању и васпитању и Стручног упутства за спровођење завршног испита, којим ће се детаљно уредити процедуре и одговорности, планирање, припрема, организација и спровођење завршног испита у основном образовању и васпитању. Пробни тестови неће бити оцењивани, али ће указати ученицима и наставницима на области у којима треба интензивирати учење и припрему за полагање завршног испита у основном образовању и васпитању.

Република Србија је, наводи се у саопштењу, у договору са међународном заједницом преузела обавезу 2003. године да реализује завршни испит за ученике у основном образовању и васпитању и тиме постави темељ уређеног и делотворног система екстерних испита. Ови испити су део система за осигурање квалитета образовања и васпитања и одлика су развијених и ефикасних образовних система, наводи се у саопштењу и истиче да су, зарад осигурања квалитета формиране три институције, Национални просветни савет, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања и Завод за унапређивање образовања и васпитања.

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања припремио је Предлог програма завршног испита у основном образовању и васпитању, који је усвојио Национални просветни савет. У саопштењу се указује на обавезу наставника да планирају и програмирају свој рад у односу на стандарде и остварене резултате ученика на завршном испиту.

ПИСА: НАШИ ЂАЦИ БОЉИ, АЛИ И ДАЉЕ ИСПОД ПРОСЕКА

Ученици из Србије направили су незнатан помак у последњем ПИСА тестирању у односу на 2009. годину, али су и даље испод просека у земљама OECD-а и у доњем делу листе земаља које учествују у овом највећем међународном истраживању постигнућа петнаестогодишњака. Када је реч о региону, наши ђаци су бољи од вршњака из Црне Горе, у појединим дисциплинама успешнији су од петнаестогодишњака из Хрватске, док су најбоље резултате са простора бивше СФРЈ остварили ђаци из Словеније.

Министар просвете Томислав Јовановић подсетио је да је у овом истраживању учествовало 65 земаља и више од пола милиона ученика, али није саопштио и које је Србија заузела место. Из извештаја OECD-а, се види да смо најбоље пласирани у математичкој писмености, а да смо у генералном пласману на 43. месту. У овом извештају смо пронашли реченицу да је Србија једна од 13 земаља чији ђаци бележе константан напредак у математичкој писмености.

Др Драгица Павловић-Бабић, координаторка ПИСА истраживања за Србију, рекла је да је тестирано 5.000 петнаестогодишњака, у око 180 средњих и 20 основних школа, као и да је 2.500 ђака први пут радило и компјутерски тест.

Како је речено на представљању резултата у Влади Србије, наши ђаци су из математичке писмености освојили 449 бодова, што је за седам више него у претходном циклусу, а за 1,1 одсто се повећао и број ђака који су способни за највише резултате. Словенија је у овој области освојила 501 бод, Хрватска 471, а Црна Гора 410. У Србији је у математичкој писмености и даље 40 одсто функционално неписмених ђака, што је слично као и у прошлом истраживању, али и веома забрињавајуће. Из читалачке писмености ученици из Србије освојили су 446 бодова, за четири више него у прошлом тестирању, када је забележен највећи помак који је једна земља имала између два истраживања. Такође је повећан и број ђака који су способни да решавају задатке на највишем нивоу за 1,4 одсто.

На ПИСА скали научне писмености ученици из Србије су освојили 445 поена, што је за само два бода боље него 2009. године, а најбољи резултат смо постигли у решавању проблема са 473 бода, што је више од вршњака из Хрватске и Црне Горе, а само три бода ниже од ђака из Словеније. Код читалачке и научне писмености око 35 одсто ђака је функционално неписмено.

Резултати су показали да су девојчице биле убедљиво успешније у читалачкој писмености, а дечаки у математичкој и решавању проблема. Утврђено је и да породично окружење у 12 одсто случајева утиче на постигнућа ученика, по чему је наш образовни систем праведнији у односу на OECD и земље у окружењу. Министар Јовановић каже да је охрабрен чињеницом да резултати показују да наше образовање напредује и да је праведност образовног система на добром нивоу, као и да су наставници и ђаци озбиљно схватили ову међународну утакмицу. Он је рекао и да је Србија у последњем тренутку ухватила прикључак за ПИСА 2015, али и објавио почетак припрема за следеће истраживање, после којег ћемо, уверен је министар, бити „значајно бољи“ на светској образовној сцени.

Најбоље резултате на свету из све три писмености показали су ђаци из Шангаја, који су, на пример, из математике имали 613 бодова, а једино су из области решавања проблема на првом месту ученици из Сингапура (562 бода). Просек OECD-а је 500 бодова.

Резултати наших ђака	Број бодова	
	2012.	2009.
Математичка писменост	449	442
Читалачка писменост	446	442
Научна писменост	445	443

ВЛАДА ЗАБРАНИЛА НОВА ЗАПОШЉАВАЊА ДО КРАЈА 2015.

После обавештења да у јавном сектору ради 740.000 људи и да се стално примају нови, Влада предлаже да се забрани запошљавање до краја 2015. чак и на места са којих су радници отишли, на пример у пензију. То је добра одлука, кажу у Фискалном савету, али треба ићи и на смањење плата и броја запослених. Само ако министар дозволи, неко ће моћи да се запосли. У противном, предвиђене су новчане казне и за институцију и за одговорна лица - до два милиона динара, и обуставиће им се исплате из буџета. Плате би требало да расту

по пола процента два пута годишње.

„Требало би видети да ли ће бити могуће широм јавног сектора замрзнути ново запошљавање и, како људи одлазе у пензију, оставити непопуњена радна места. У неким земљама није ишло идеално, показало се да није могло негде остати без нових запослених“, каже Владимир Вучковић, члан Фискалног савета. Било би добро да се уведу платни разреди, каже Вучковић, али за стварне уштеде треба и смањити зараде за радна места која су преплаћена.

KAKO PREŽIVETI SA PROSEČNOM PLATOM

- Najbolje u Srbiji zarađuju rudari i žitelji Surčina
- Prosečna plata u Nišu 37.648 dinara

Prosečna zarada (bruto) isplaćena u oktobru 2013. godine u Republici Srbiji iznosi 60.102 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u septembru 2013. godine, nominalno je veća za 1,6%, a realno je veća za 1,4%.

Prosečna zarada bez poreza i do-

prinos (neto) isplaćena u oktobru 2013. godine u Republici Srbiji iznosi 43.615 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u septembru 2013. godine, nominalno je veća za 1,7%, a realno je veća 1,5%.

Prosečna plata u Nišu i dalje je manja od onih u drugim većim gradovima. Dok je u srpskoj prestonici u oktobru prosečna zarada iznosila 54.266 dinara, što je za oko 16 hiljada više od niške prosečne plate, u Novom Sadu je bila 49.305 dinara, odnosno za oko 12 hiljada veća od prosečne plate Nišljia. Najveće plate u Srbiji upravo su u beogradskim opštinama i to Surčinu 66.842 i Starom Gradu 65.073, dok su najniže na jugu zemlje i to u Babušnici (26.619) i Beloj Palanci (27.328). Najveće plate u Nišu, u proseku, su u gradskoj opštini Medijana- 40.208 dinara, a najmanje u opštini Niška

Koliko zarađuju građani u Srbiji?	
46.201	nije primio zaradu
34.934	do 20.000 dinara
41.578	od 20.000 do 25.000
158.195	od 25.000 do 35.000
145.667	od 35.000 do 45.000
256.240	od 45.000 do 65.000
158.550	od 65.000 do 85.000
89.668	od 85.000 do 110.000
55.302	od 110.000 do 150.000
36.809	više od 150.000

Period oktobar 2013/oktobar 2012.

Prosečna zarada isplaćena u oktobru 2013. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u oktobru 2012. godine, nominalno je veća za 4,1%, a realno je veća 1,9%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u oktobru 2013. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u oktobru 2012. godine, nominalno je veća za 4,9%, a realno je veća za 2,6%.

Banja 22.535 dinara, što je za oko 8.000 manje u odnosu na septembarsku prosečnu platu u ovoj opštini. Prosečna zarada u septembru u opštini Crveni Krst bila je 39.056 dinara, u Panteleju 30.490, a u Paliluli 29.965 dinara. Kada su u pitanju ostale op-

štine Nišavskog okruga, u oktobru je u Aleksincu prosečna zarada bila 35.435, u Gadžinom Hanu 28.648 dinara a u Doljevcu 32.474 dinara. U Merošini je prosečna oktobarska plata iznosila 35.061 dinar, u Ražnju 30.558, a u Svrlijgu 29.350 dinara.

Period januar-oktobar 2013/ januar-oktobar 2012.

Prosečna zarada isplaćena u periodu januar-oktobar 2013. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar-oktobar 2012. godine, nominalno je veća za 5,8%, a realno je manja za 2,8%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u periodu januar-oktobar 2013. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar-oktobar 2012. godine, nominalno je veća za 6,2%, a realno je manja za 2,5%.

PLATE U JAVNOM SEKTORU MANJE OD 1. JANUARA

Predlog zakona o umanjenju neto zarada u javnom sektoru predviđa smanjenje plate većih od 60.000 dinara od 1. januara 2014. Prema tom zakonskom predlogu koji je upućen Skupštini Srbije na usvajanje po hitnom postupku, iznos zarada u javnom sektoru koji premašuje 60.000 dinara biće umanjeno za 20 odsto, a iznos preko 100.000 dinara za 25 odsto. Iznos za koji će biti umanjene zarade zaposlenima uplaćivaće se u budžet Srbije, kako je predloženo, istog dana kada se isplaćuju zarade. Predloženo je i da Poreska

uprava po isteku kalendarskog tromesečja kontroliša da li je u prethodnom periodu poštovano pravilo o umanjenju neto zarada. Predlogom zakona za nepoštovanje odredbi o smanjenju zarada predviđene su kazne od 500.000 do dva miliona dinara za instituciju i od 50.000 do 150.000 dinara za odgovornu osobu i osoba koja ne uplati razliku u iznosu zarade u budžet. Kako se navodi u obrazloženju zakona, smanjenje zarada u javnom sektoru trebalo bi da pomogne smanjenju budžetskog deficita.

REGION: HRANA NAJEFTINIJA CRNOJ GORI, PLATE NAJVEĆE U HRVATSKOJ

Životne namirnice u zemljama Balkana najskuplje su u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Srbiji, dok su najjeftinije na Kosovu i Crnoj Gori – pokazalo je istraživanje novinara agencije Anadolija, koji su upoređivali cene hrane u regionu u poređenju sa ostatkom Evrope. Poslednjih godina u većini zemalja zapadnog Balkana cene osnovnih životnih namirnica beležile su porast ili su zadržale donju granicu, iako istovremeno primanja većine građana nisu značajno rasla ili beležila pad.

U Srbiji građani za jedan hleb izdvajaju oko 0,5 evra, za kilogram brašna oko 0,9 evra, litar ulja 1,1 evro, kilogram šećera 1,1 evra, litar mleka 0,8 evra, pola kilograma kafe oko četiri do pet evra, kilogram piletine tri evra, jabuke 0,4 evra i riže jedan evro, što ukupno iznosi oko 14 evra. Sve to u Hrvatskoj košta oko 15 evra, a u BiH 14 evra, u Crnoj Gori oko 12 evra.

S druge strane, kako se navodi, prosečna neto plata od zemalja regije najviša je u Hrvatskoj i Crnoj Gori, a najniža u Makedoniji i Albaniji.

Tako je u Hrvatskoj prosečna neto plata oko 723 evra. Nakon građana Hrvatske, najviše plate u zemljama bivše Jugoslavije primaju građani Crne Gore gde je prosečna neto zarada u septembru ove godine iznosila 475 evra. Posle Crne Gore, sledi BiH, gde je prosečna mesečna neto zarada iznosila 423 evra. U Srbiji je prosečna plata u avgustu bila na nivou 392 evra, u Albaniji u septembru oko 380 evra, dok su najniže plate u Makedoniji gde poslednja zvanično saopštena iznosila oko 342 evra.

SA PROSEČNOM PLATOM "KRATKI" ZA 200 EVRA ZA SKROMAN ŽIVOT

Za prosečnu srpsku platu od 43.615 dinara (390 evra) stanovnik naše zemlje "kraći" je za minimalno 200 evra mesečno, koliko mu nedostaje za skroman život. Sa istom platom porodici sa jednim detetom ostaje još manje novca za normalan život, jer joj fali bar još jedna prosečna plata. S platom od 393 evra mlad čovek u Srbiji koji živi sam, ne može da pregura ceo mesec, naročito ako plaća stan i račune između 150 i 200 evra mesečno, kako mnogi žive.

Na hranu treba izdvojiti bar 10.000 do 15.000 dinara mesečno, što je u najboljem slučaju po 500 dinara dnevno. Za te pare ne može da se kupi mnogo namirnica, već ono najosnovnije – hleb, mleko, namaz, jogurt, neki mesni narezak i čokoladicu.

Ukoliko se osoba hrani van kuće, za te pare može da se jede u fast fudu, što znači da ima za pljeskavicu, picu ili palačinke. Ostatok eventualno može da podmiri kupovinu jednog komada odeće ili obuće do 5.000 dinara. Za odlazak u restoran, neki izlazak u bioskop, pozorište nema mesta u ovaj računici.

Prosečna plata u Srbiji nikako ne može da podmiri osnovne životne potrebe mladog čoveka, kojeg zbog toga često pomaže porodica. Srećnici koji ne moraju da plaćaju stan, već samo račune, prosečnu platu mogu da "protegnu" i na

poneku izdašniju kupovinu.

Međutim, kako preživeti sa 390 evra ako imate suprugu i dete? Ukoliko jedan član nema primanja, a dete je malo, zaista je nemoguća misija preživeti mesec. Takva porodica sigurno ima trošak od 30.000 dinara za hranu, a ako se tome doda i plaćanje stana i računa od minimum 200 do 250 evra mesečno, jasno je da 44.700 dinara, koliko je prosečna srpska plata, nikako nije dovoljno.

Da bi živeli skromno, a ipak podmirili osnovne životne potrebe, njima je neophodna još jedna prosečna plata od 393 evra, inače je takav život lišen bilo kakvog trošenja. To znači da dvoje odraslih i jedno dete dnevno na raspolaganju ima 1.490 dinara.

Tu i leži odgovor zbog čega se mnoge porodice još uvek nisu odvojile, zbog čega veliki broj građana ne može da podigne kredit i koliko su zapravo plate u Srbiji male da bi se izmirili najminimalniji troškovi.

Statistika je izračunala da za prosečnu srpsku platu ne može da se pokriju izdaci za ličnu potrošnju domaćinstava, koji iznose 50.072 dinara, od čega je najveći udeo izdataka za hranu 43,2 odsto i stanovanje, vodu, električnu energiju, gas i ostala goriva 15 odsto. Slede izdaci za prevoz od 7,4 odsto, odeću i obuću 4,7 odsto, komunikacije 4,7 odsto i alkoholna pića i duvan 4,5 odsto.

МЕЃУСОБНИ ОДНОС КОЛЕКТИВНОГ УГОВОРА, ПРАВИЛНИКА О РАДУ И УГОВОРА О РАДУ (II)

(наставак текста из претходног броја)

Законом је дата могућност послодавцу да општим актом или уговором о раду утврди одређена права и обавезе и то:

1. учешће запослених у добити (чл. 14);
2. права и обавезе запосленог који ради са непуним радним временом (чл. 40.);
3. стручно оспособљавање и усавршавање (чл. 49);
4. радно време краће од 40 часова недељно, али не краће од 36 часова (чл. 50. ст. 2);
5. најдуже трајање годишњег одмора (чл. 69. ст. 1);
6. плаћено одсуство у трајању дужем од 5 радних дана и право на плаћено одсуство у другим случајевима осим оних које је утврдио Закон (чл. 77. ст. 1. и 5);
7. права за време неплаћеног одсуства (чл. 78. ст. 2);
8. други случајеви у којима запослени има право на увећану зарadu (чл. 108. ст. 3);
9. право на накнаду зараде (чл. 117. ст. 2);
10. накнада за исхрану у току рада, регрес за коришћење годишњег одмора, јубиларна награда, солидарна помоћ и друга примања (чл. 120);
11. забрана конкуренције и по том основу накнада штете (чл. 161 и 162);
12. случајеви у којима могу да се мењају уговорени услови рада (чл. 171. тач. 6);
13. рок за изјашњавање о понуди анекса уговора о раду (чл. 172. ст. 2);
14. случајеви у којима запослени може да буде упућен на рад код другог послодавца (чл. 174. ст. 2);
15. рок у коме запослени може да се изјасни на упозорење о отказу уговора о раду (чл. 180. ст. 1);
16. број синдикалних представника који уживају заштиту (чл. 188. ст. 3);
17. споразумно решавање спорова насталих између послодавца и запосленог (чл. 194. ст. 1);
18. новчана накнада и друга примања за време стручног оспособљавања и усавршавања (чл. 201. ст. 2);
19. техничко просторни услови за обављање активности синдиката (чл. 210);
20. када овлашћени представник синдиката може да буде ослобођен у потпуности обављања послова на којима ради (чл. 211. ст. 3);
21. решавање спорних питања у примени колективног уговора (чл. 265. ст. 1).

Поједина права Законом су утврђена као минимална, а општим актом или уговором о раду могу се утврдити већа права:

1. увећана зарада за рад ноћу, прековремени рад и рад на дан празника који је нерадни дан и „минули рад“ (чл. 108);
2. накнада зараде за време боловања (чл. 15. тач. 1);
3. накнада зараде због привременог прекида рада (чл. 116);
4. накнада трошкова за време проведено на службеном путу у иностранство (чл. 118. тач. 3);
5. отпремнина при одласку у пензију (чл. 119. тач. 1)
6. отпремнина код отказа уговора о раду (чл. 158).

Када се права, обавезе и одговорности уређују уговором о раду – као јединим актом, тада у свему треба поступити према чл. 3. ст. 2. Закона. Уговором о раду могу да се уреде права и обавезе из радног односа само

ако су испуњени услови из чл. 3. ст. 2. Закона.

Послодавац може да предвиди и друга права која нису предвиђена Законом „осим ако законом није другачије одређено“ (чл. 8. ст. 2) као на пример, трошкове одвојеног живота и сл.

Законом је дато овлашћење директору да донесе следећа акта:

1. Правилник о систематизацији и организацији (чл. 24. ст. 33);
2. Акт којим се уређује радна дисциплина (чл. 179. тач. 3), тај акт треба да садржи правила понашања у току рада којих је запослени дужан да се придржава. У супротном може да уследи отказ уговора о раду.

Обавеза преговарања постоји и када учесници не постигну сагласност за закључивање колективног уговора (чл. 3. ст. 3). Ако се донесе правилник о раду или права и обавезе уреде уговором о раду, учесници колективног уговора дужни су да наставе преговоре у циљу постизања споразума и закључивања колективног уговора. Ова обавеза је утврђена само у случају када су учесници колективног уговора преговарали и нису постигли сагласност за закључивање колективног уговора. Међутим, и у другим случајевима, на пример ако није прихваћена иницијатива за почетак преговора нема сметњи да се воде преговори за закључивање колективног уговора и ако Закон изричито не утврђује обавезу.

Правилником о раду уређују се права, обавезе и одговорности из радног односа. С обзиром да се ради о акту којим се уређују питања услова рада запослених и њихових права и положаја, законом је предвиђено да га доноси управни одбор. Ако код послодавца није образован управни одбор, овлашћење за доношење правилника има директор, односно лице које води послове у правном лицу.

С обзиром да према важећем Закону о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, 36/11 и 99/11) управни одбор као орган управљања више не постоји, сматрамо да је доношење таквих аката у ортачком друштву у надлежности ортака, у командитном у надлежности једног или више комплементарара; у друштву са ограниченом одговорношћу пословање је поверено једном или више директора у зависности од тога који је систем управљања успостављен, и у акционарском друштву обавезу пословања обавља директор или одбор директора односно извршни одбор, такође у зависности од успостављеног система управљања. Код послодавца који нема својство правног лица – предузетник доноси правилник, односно лице које он овласти.

Правилник престаје да важи ако се закључи колективни уговор. Међутим, правилник може да престане да важи, ако орган који је донео правилник исти стави ван снаге, а права и обавезе из радног односа уреди уговором о раду.

Подсећамо:

Општи и посебни колективни уговор и општи акт (колективни уговор код послодавца и правилник о раду) и уговор о раду морају бити у сагласности са законом. Сагласност значи да одредбе тих аката морају бити у сагласности са актом који има јачу правну снагу (Устав, Закон), и не примењују се док се не ускладе са актом „јачим“ односно „вишим“. Оцену сагласности општих аката са уставом и законом утврђује Уставни суд.

Код послодавца кога обавезује општи и посебан колективни уговор (чл. 256. и чл. 257) општи акт и уговор о раду морају бити у сагласности са тим колективним уговором. Општи и посебан колективни уговор обавезује само послодавца који је члан удружења послодавца који је потписник колективног уговора или ако је одлуком министра надлежног за послове рада проширено дејство колективног уговора.

ПРОМЕНА АДРЕСЕ СТАНОВАЊА ЗАПОСЛЕНОГ И НАКНАДА ТРОШКОВА ПРЕВОЗА

Ако је адреса становања запосленог која је уписана у уговор о раду, промењена у току трајања радног односа, запослени има право на накнаду трошкова превоза према новој адреси, а по обавештавању послодавца о промени адресе и достављања релевантног доказа о томе.

Према члану 118. тачка 1) Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/2005, 61/2005 и 54/2009), запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, за долазак и одлазак са рада, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају. Према томе, запосленом се обезбеђује накнада трошкова превоза за долазак и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, под условима и на начин предвиђен општим актом и уговором о раду. Ако је запослени у току трајања радног односа променио место становања и о томе обавестио послодавца, накнада трошкова превоза обезбеђује се према новој адреси, у

складу са напред наведеном одредбом Закона и под условима и на начин предвиђен општим актом или уговором о раду.

Према томе, за остваривање права на накнаду трошкова превоза за долазак и одлазак са рада релевантна је адреса становања (пребивалишта, односно бораиштва) запосленог. Ако је адреса становања која је уписана у уговору промењена у току трајања радног односа, запослени има право на накнаду трошкова превоза према новој адреси, а по обавештавању послодавца о промени адресе и достављања релевантног доказа о томе. Околност да је у уговор о раду наведена адреса пребивалишта, односно бораиштва запосленог у моменту закључивања уговора о раду и да овај податак није измењен после селидбе запосленог, није од утицаја за остваривање наведеног права. *(Мишљење Министарства рада и социјалне политике, бр. 011-00-119/2012-02 од 23. марта 2013)*

ČESTITALI STUDENTIMA KOJE NISU PRIMILI

Nesvakidašnja greška se dogodila Univerzitetu Fordhem u Njujorku kada je greškom poslato 2.500 pisama dobrodošlice uz čestitke studentima od kojih su neki odbijeni. U pitanju je ljudska greška, a čak 2.500 studenata je bilo u zabludi nekoliko sati. Događilo se to u sredu, dva dana nakon što je studentima rečeno da mogu uskoro očekivati vesti o tome da li su primljeni ili ne. Nakon što je univerzitet uvideo svoju grešku, studenti su dobili drugo pismo. Rečeno im je da prvo pismo zapravo nije ispravna informacija o njihovom statusu. Na kraju od 2.500 prijavljenih studenata u prvom krugu odbijeno je njih 500, dok će sudbina preostalih 2.000 studenata biti poznata naknadno. Univerzitet se u saopštenju izvinio, a i obećao da se sličan propust u budućnosti neće dogoditi.

PROŠAO DATUM SA TRI UZASTOPNA BROJA - SLEDEĆI TEK ZA 90 GODINA

Prema rečima astrologa i numerologa, datum, 11.12.'13, posebno je moćan i mogao bi da označi novi početak - u obrazovanju, karijeri, a za one koji imaju takve želje i planove čak i dobijanju decel Jedanaesti dan dvanaestog meseca trinaeste godine u milenijumu očigledno je poseban, i reč je o poslednjem danu koji u sebi ima tri uzastopna broja u sledećih 90 godina. Samo broj 11 dovoljno je snažan, jer se odnosi na blizance, pa oni koji očekuju decu mogu da se nadaju baš tome. Astrolog Dajvigna Šarma kaže da je taj datum idealan za započinjanje dugoročnih planova. "Ako neko planira da se bavi gradnjom, da zida kuću, ili čak hotel, bolnicu, školu... jedanaesti decembar bi bio pravi trenutak. Takođe, oni koji su zaglavljani recimo u nekom dugom sudskom postupku, novo započinjanje moglo bi da napravi čuda. Za profesionalce, to je datum da se pokrenu briljantne nove ideje" - kaže Šarma. Kada se saberu cifre iz datuma 11.12.13, dobije se broj 9, koji se smatra srećnim u Indiji i Kini, i koji donosi dugovečnost. Hiljade parova širom sveta tog dana se venčalo, jer veruju da će brak onda trajati duže. Prvi sledeći datum koji će sadržati uzastopne brojeve je 1. 2. 2103. (1/2/3), a nakon toga zatim 22. 2. 2122 (22/2/22).

OREGON: STUDENTI KOJI SU GRUDVAMA GAĐALI PROFESORA NA SUDU

Studenti sa Univerziteta u Oregonu su prvi sneg proslavili velikim grudvanjem tokom koga su grudvama zasipali automobile u prolazu. Ipak, zimska idila se brzo otrgla kontroli i moguće je da će ceo slučaj završiti na sudu, jer je u jednom automobilu bio profesor kome se nije dopao ovakav praznični duh. Snimak grudvanja je naravno završio na Jutjubu sa više od 3 miliona pregleda, međutim, upravo on može biti iskorišćen kao dokaz na suđenju. U jednom od automobila koji su studenti bombardovali grudvama našao se profesor Šervin Simons, koga je razjarena grupa nastavila da zasipa grudvama i kada je mirno izašao iz svog automobila da porazgovara s njima. "Policija trenutno istražuje slučaj. Pokušavaju da identifikuju što više studenata koji su učestvovali", rekao je Džo Mosli sa Univerziteta. Iako niko od dvoje ljudi koji su napadnuti tokom snimka nisu podigli optužnice, to ne znači da će počinioci izbeći kaznu. "Oni mogu da budu izloženi sankcijama i zabranama: zakonskim od strane policije, ali i disciplinskim merama na osnovu univerzitetskog koda ponašanja", piše u zvaničnom saopštenju Univerziteta.

NASTAVNICI NAJCENJENIJI U KINI

Nedavno istraživanje je pokazalo da nastavnici i profesori imaju viši status u Kini nego u bilo kom drugom delu sveta, a Šlajher kaže da se oni ne boje da koriste takvu poziciju u društvu. "Nastavnici često zovu roditelje, nekad i na svaka dva dana, pozovu ih na mobilni da provere šta deca rade. Takođe, kažu im kako da unaprede svoju ulogu roditelja i poboljšaju način na koji vaspitavaju decu", kaže Šlajher.

U Šangaju se i pred nastavnike konstantno stavlja novi zadaci, a obrazovni sistem zahteva od njih da se stalno profesionalno usavršavaju i to van svojih učionica. "Tamo žele da svako u obrazovnom sistemu bude istraživač, to je kao kada biste tražili da se svaki doktor bavi naučnim radom i istraživanjem", kaže Šlajher. Osim toga, veliki uspeh na ispitima beleži se i zbog toga što u Šangaju ništa drugo i ne očekuju. Kako navodi BBC, "šangajski sistem" nije mehanizam za razvrstavanje u kome samo mali broj ljudi prolazi kroz "obrazovno sito", već je njegova pretpostavka da će većina đaka biti spremna i sposobna za uspeh i da će im njihovi nastavnici to omogućiti. "To ne znači da je u pitanju 'fer' sistem. To je veoma takmičarski ustrojena meritokratija. Ako si bolji od ostalih, otvoriće ti se bolje prilike. To je princip u koji svi veruju", kaže sagovornik BBC-ja. Zbog takmičarskog okruženja čak 80 odsto đaka ima privatne časove, a konkurencija je veoma izražena i kod nastavnika, koji imaju četiri stepena profesionalnog statusa.

ČETVOROGODIŠNJAK KAO AJNŠTAJN I HOKING

Britansko čudo od deteta Šervin Sarabi sa tri godine je postao član Mense, a sada, godinu dana kasnije, ostvario je još jedan značajan rekord, budući da ima isti IQ kao Albert Ajnštajn, Bil Gejts i Stiven Hoking - 160.

Psiholog koji je testirao dečaka ustanovio je da ima superioran nivo inteligencije. Ovaj dečak je još ranije skrenuo pažnju na sebe kada je progovorio prve reči sa samo deset meseci, da bi sa 20 meseci već normalno učestvovao u razgovoru, što je zadivilo njegove roditelje i lekare. Sada je Šervin mentalnog uzrasta deteta od osam godina i devet meseci, što je više nego dvostruko u odnosu na njegove stvarne godine, pa se i školuje na tom nivou, prenosi "Daily Mail". Stručnjaci koji prate razvoj dečaka ističu kako on ima neverovatno razvijene talente ali i vokabular i mnogo bolje socijalne veštine u odnosu i na dosta stariju decu. Njegovi roditelji ističu da je on vrlo srećno dete i da mnogo voli da razgovara, kao i da je mnogo radoznao. Već je pročitao više od 190 knjiga, a enciklopedije su mu omiljeno štivo jer uživa u učenju novih stvari.

GRAĐANI BIH NAJNEOBRAZOVANIJI U REGIONU

Svega 8,3 godine školovali su se u proseku građani Bosne i Hercegovine koja, prema ovom kriterijumu, zauzima najgoru poziciju u regionu, prenose banjalučke "Nezavisne novine". U nacionalnom izveštaju Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) navodi se da su se Slovenci u proseku školovali 11,7 godina, Crnogorci 10,5, stanovnici Albanije 10,4, Srbije 10,2, a Hrvatske 9,8 godina. "Sasvim je jasno da su ukupni postignuti rezultati obrazovanja u BiH niski u odnosu na region", ocena je autora izveštaja.

Profesor na Poljoprivredno-prehrambenom fakultetu u Sarajevu Aleksandra Nikolić, koja je učestvovala u izradi ovog UNDP-ovog izveštaja, podseća da su građani za vreme proteklog rata u BiH bili "u hibernaciji" koja je, kaže, u postratnom periodu prerasla u poluhibernaciju u kojoj su svi čekali da li će se promene dogoditi ili ne. "Stalno stojimo u mestu dok drugi idu, što znači da zaostajemo za ostalima. U tom kontekstu, poražavajuća je činjenica da je prosečan broj godina školovanja u BiH nešto veći od osam", istakla je Nikolićeva.